LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 40 (484), Mai 26, 1951
Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany, Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
USA Office: 102-15, 85th Drive, Richmond Hill 18, N. Y., Phone VI 9-7778. Subscription rates USA: $ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Weilheimer Druckerei, G.m.b.H., Weilheim/Obb., Germany.
Publ. twice weekly. Circul. 11.000.
Sponsor — IRO.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 40 (484)
Sestdien, 1951. g. 26. maijā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: Maksis Čuļītis, galv. red. vietn. V. Lesiņš. Redaktori: G. Grīnbergs, P. Klāns, E. Miesnieks, L. Švarcs. Apgāda saimniecības vadītājs P. Balodis. Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Lager. ASV redakc. vad.: A. Klāvsons, 319 N. 22nd Ave W, Duluth, Minn., USA. Austrālijas redakc. vad.: A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia.

ĢENERĀLSTREIKA DRAUDU ZĪMĒ

Madride slēdz paktu ar Vašingtonu

JAUNAIS LĪGUMS — SPĒCĪGS BALSTS EIROPAS KOPĒJĀ AIZSARDZĪBAS FRONTĒ

Madride (gi). — Sarunas starp ASV vēstnieku Madridē Stentonu Grifisu un Spānijas valdību nule noslēgušās ar vienošanos par militāru paktu, kura rezultātā Spānija, nekļūstot Atlantika pakta locekle, tomēr uzņemas visai nozīmīgu lomu kopējā aizsardzības frontē pret varbūtējo padomju agresiju Eiropā. Līgums vēl nav oficiāli parakstīts, taču no kompetentām aprindām jau zināmi tā galvenie punkti. Spānija līgumā apņemas kara gadījumā atļaut ASV ierīkot flotes un aviācijas atbalsta punktus Kanāriju un Baleāru salās, kā arī nodot ASV rīcībā zināmus dokus uc. remonta iespējas pašā Spānijā. Zināmos apmēros ASV atļauts attiecīgus sagatavošanās soļus sākt jau miera laikā.

Kā zināms, ASV jau agrāk bija apsvērušas Spānijas uzņemšanu Atlantika paktā, bet tā kā tam pretojās vairākas Eiropas valstis, ar Franciju priekšgalā, nodomu atmeta. Ar jauno paktu Spānija būs tieši saistīta ar ASV, kas ir arī Atlantika pakta spēcīgākā locekle. Līgums nosaka, ka Spānijai kara gadījumā nav obligāti jāsūta savs karaspēks ārpus zemes robežām. Gadījumā, ja rietumvalstu spēki kara gaitā būtu spiesti atkāpties aiz Pirenejiem, tiem būtu jāpakļaujas Spānijas virspavēlniecībai. Taču šādā gadījumā spāņu karaspēks piedalītos kopējas stratēģijas izstrādāšanā, ko vadītu sabiedroto virspavēlniecība. Tuvākajā laikā apmācību nolūkā uz ASV dosies pirmā grupa spāņu lidotāju 200 vīru sastāvā.

Jau ilgāku laiku valda visai cieša militāra sadarbība starp Madridi un Lisabonu, un pēdējā laikā faktiski var runāt pat par neoficiālu militāru aliansi abu valstu starpā. Tās ietekmē Portugale ģenerāļa Eizenhauera apciemojuma laikā janvārī mēģināja panākt Spānijas iesaistīšanu Atlantika paktā, uzsverot, ka bez tās arī Portugales līdzdalībai nav nozīmes. Tādēļ jaunais līgums ievēro arī Portugales intereses un nosaka, ka arī portugaļu vienības kaujās varēs iesaistīt tikai Pireneju pussalā. Par to Portugale iznesīs uz saviem pleciem galveno smagumu nocietinājumu izbūvē gar Pirenejiem un „aizdos" nabadzīgākajam, bet daudz stiprākajam kaimiņam modernus ieročus, lidmašīnas un sakaru līdzekļus. Tāpat pastiprināsies apmācāmo karavīru savstarpēja izmaiņa, un šogad notiks arī pirmie lielie kopējie manevri. Šis fakts ir jo ievērojamāks tādēļ, ka portugaļi līdz šim vēl nebija piedalījušies nevienos Atlantika pakta valstu flotes vai aviācijas manevros.

Spānijā cer, ka pēc jaunā pakta noslēgšanas nākotnē valdība varēs spert arī iedarbīgākus soļus pret dzīves dārdzību, it īpaši pārtikas līdzekļu plāksnē. Pēdējo dienu laikā Spānijā atkal izcēlušies lielāki streiki. Šoreiz tajos sevišķu aktīvitāti parādījuši ap 200 miesnieku. Valdībai tikai ar lielākām pūlēm izdevās aizkavēt ģenerālstreiku Madridē, pasludinot, ka ikvienu streikotāju nodos tiesai par valsts nodevību.

Lai aizkavētu tālākas nekārtības galvaspilsētā, valdība bijusi spiesta ķerties pie drošības soļiem, kādi nebija piedzīvoti kopš pilsoņu kara laikiem. No Dienvidandalūzijas un Austrumspānijas uz Madridi izsaukti policijas papildu spēki, bet no Marokas leģiona gaisa ceļā atgādāts lielāks skaits sevišķi izlasītu virsnieku un instruktoru, lai tie, pārģērbti civilā, palīdzētu pilsētas kriminālpolicijai.

Visiem Madrides garnizonu pederīgajiem pārtraukti atvaļinājumi un uzlikts iziešanas aizliegums.

Apcietināto personu skaits pagaidām nav visai liels, jo radio, laikraksti un plakāti visiem streikotājiem piedraud smagus soļus. Par spīti tam, sabiedrībā joprojām cirkulē pretvalstiskas skrejlapas. Visdrosmīgāk aicinājumu uz streiku pārtikas trūkuma dēļ uzņēmušas mājasmātes, no kurām vairums jau iegādājies slepenas rezerves varbūtējam kritiskam periodam. Pēc aculiecinieku nostāstiem, stāvoklis pārtikas sagādes frontē visai atgādinot nemieru periodu dienās, pirms varu Spānijā pārņēma Franko.

Svarīgākais īsumā

★ **Iranas valdība ceturtdien paziņoja Anglu—iraniešu naftas sabiedrībai, ka tai sešu dienu laikā jāizšķiras par pakļaušanos nacionālizācijas procesam, jo pretējā gadījumā notiks piespiedu nacionālizācija. Kāds valdības pilnvarotais paskaidroja, ka Irana izšķīrusies par naftas lauku pārņemšanu arī gadījumā, ja angļu lietpratēji atteiktos no līdzdarbības. Irana tad ierobežosies ar savu personālu, kaut arī tas nozīmētu ievērojamu produkcijas krišanos.**

Londona joprojām draud ar konflikta nodošanu Hāgas starptautiskajai tiesai, kā arī plāno par saimnieciskām sankcijām.

★ **Korejā UN bruņotie spēki ceturtdien visā frontē ievadīja sekmīgus pretuzbrukumus. Frontes vidējā sektora austrumu daļā stipras tanku atbalstītas amerikāņu vienības atkal pārgāja 38. pl. gradu. Amerikāņu 8. armijas komandieris ģenerālleitnants Flīts tomēr brīdina no pārliecīga optimisma, jo, neraugoties uz komūnistu pavasara ofensīvas otrās fazes sabrukumu, ienaidnieka rīcībā esot vēl pietiekamas rezerves, lai ievadītu jaunu lielofensīvu.**

★ **60. ārlietu viceministru sēde Parīzē beidzās tikpat nesekmīgi, kā visas līdzšinējās un ilga tikai 10 minūtes. Arī trešdienas un otrdienas sēdes ilga tikai 3—4 minūtes, jo neviens no delegātiem nepieteicās pie vārda.**

Ķīnas politiku ASV pagaidām negrozīs

BREDLIJS CER UZ DRĪZU MIERU KOREJĀ, BET BRITI BAIDĀS NO „MEKARTURISMA" ARĪ GADĪJUMĀ, JA TO IZDOTOS PANĀKT

Vašingtona (gp). — Noskaidrojot Rietumvalstu presē un diplomātiskajās aprindās radušos pārpratumus sakarā ar Dīna Raska neseno runu, ASV ārlietu ministrija deklarējusi, ka ASV Ķīnas politika nav mainījusies par labu Mekartura uzskatiem un ka nav arī nodomāts to grozīt.

Rasks, ārlietu viceministrs Austrumāzijas jautājumiem, bija deklarējis, ka ASV nekad neatzīs komūnistisko režīmu par Ķīnas likumīgo valdību un visiem spēkiem palīdzēs Ķīnas tautai saglabāt brīvību. Papildus paskaidrojumā norādīts, ka ar to tikai lieku reizi uzsvērta ASV gatavība palīdzēt Formozā paglābušamies nacionālistu spēkiem aizstāvēties pret varbūtēju komūnistu invāziju, bet nekādā ziņā nav domāta iejaukšanās Ķīnas pilsoņu karā.

Bažas par ASV Ķīnas politikas maiņu bija palielinājusi arī senātora Tafta nesenā runa, kurā tas bija izteicis prieku par valdības kursa maiņu Mekartura garā. Tafts bija uzsvēris, ka ASV nav iespējams vienlaicīgi nosargāt milzu apgabalus Eiropā un Āzijā. Antlantika pakts, būdams tīri militāra rakstura un galīgi pretrunā UN chartai, Pad. savienībā varot tikt uzskatīts par provokātīvu un izraisīt nevajadzīgu sacensību bruņošanās laukā. Atteikdamies no visām līdzīgām saistībām un amerikāņu karaspēka nosūtīšanas uz Eiropu, ASV varētu lieliski palīdzēt saglabāt pasaules mieru ar spēcīgiem jūras un gaisa spēkiem.

Turpinot prominentu ASV militāru personību uzklausīšanu, lai pārbaudītu valdības Ķīnas politikas pareizību, apvienotā ASV senāta militārā un ārlietu komisija bija aicinājusi izteikties arī ASV bruņoto spēku apvienotā ģenerālštāba priekšnieku ģen. Bredliju. Pēdējais savas visai plašās liecības gaitā deklarēja, ka ASV militārajās aprindās martā nopietni cerēts uz zināmiem panākumiem miera sarunās ar komūnistisko Ķīnu. Visiem šiem centieniem un cerībām toreiz svītru pārvilkusi Mekartura iejaukšanās, nākot klajā pašam ar savu miera priekšlikumu, kura galvenais punkts bija draudi izvērst karu uz Ķīnas cietzemi, ja viņa priekšlikumu noraidītu. Taču vēl tagad pastāvot cerības uz mieru, īpaši, ja izdotos galīgi atvairīt pašreizējo pavasara ofensīvu.

Precizējot savu uzskatu par varbūtējo bazi miera sarunām, Bredlijs deklarēja, ka nav UN spēku pašreizējos nolūkos Ķīnas un Ziemeļkorejas komūnistus no Korejas padzīt, bet gan, pašiem taupot savus cilvēkus, nodarīt ienaidniekam tik asiņainus zaudējumus, ka tas vienkārši vairs nespēj uzbrukumus turpināt. Tā kā, pēdējo dienu laikā vien zaudējot līdz 70.000 vīru, komūnistu spēki Korejā sākuši plaša mēroga atkāpšanos, varbūtējas sekmīgas miera sarunas kļūst arvien reālākas.

Kā zināms, jau pag. nedēļā Maskavas prese un radio, varbūt paredzot notikumu gaitu, bija veltījusi plašu ievērību amerikāņu senātora Džonsona priekšlikumam abām pusēm Korejas kara gada dienā resp. 25. jūnijā atvilkties katrai savā pusē 38. platuma gradam un kara darbību vienkārši izbeigt. Šis vispār ir pirmais rietumvalstu miera priekšlikums Ķīnas komūnistiem, ko padomju prese publicējusi, tādēļ nav izslēgts, ka Pad. savienība varbūt būs ar mieru uzņemties „starpnieka" lomu Korejas konflikta izbeigšanā. Kā raksta labi informētais italu Corriere della Sera, noskaņojums Vašingtonā esot gluži līdzīgs tam, kāds valdīja īsi pirms Berlīnes blokādes atcelšanas.

Britu valdības aprindās bažas par amerikāņu Ķīnas politiku ar pēdējo attīstību tomēr vēl nav galīgi izklaidētas. Kā daži novērotāji uzsvēruši, Londona joprojām baidas, ka arī kara darbībai Korejā izbeidzoties, ASV mēģinātu ar citu UN valstu atbalstu palīdzēt atgriezties pie likumīgas varas Čangkaišeka valdībai. Britu valdības aprindas ir gan par komūnisma ietekmes iespējamu ierobežošanu un ekspansijas aizkavēšanu, bet tikpat katēgoriski pret katru mēģinājumu ar varu gāzt komūnistiskās valdības Pad. savienībā, Ķīnā vai kur citur.

8,5 miljardi brīvās pasaules drošībai

Vašingtona (oe). — **Prezidents Trumens ceturtdien iesniedza kongresam ASV ārējās palīdzības programmu 1951./52. budžeta gadam. Prezidents pieprasījis kongresam atvēlēt 8,5 miljardus dolaru, šādu, līdz šim nesaskaņotu, pasākumu kopīgai financēšanai: 1) Ieroču palīdzības programmai, 2) Maršala plānam, 3) „Četru punktu programmai" saimnieciski atpalikušo zemju atbalstīšanai. Bez tam Trumens ieteicis atvēlēt Eksporta-importa bankai 1 miljardu dol. saimniecisku aizdevumu piešķiršanai sabiedrotām valstīm.**

Jaunā ārējās palīdzības programma, kas par 200 milj. dol. pārsniedz pašreizējā saimniecības gadā piešķirtās summas, paredz šādu līdzekļu sadali: 6,89 miljardus dol. Eiropai, 930 milj. dol Āzijai, 540 milj. Tuviem austrumiem un Ziemeļafrikai, 62 milj. dol. Dienvidamerikai un 78 milj. administrācijai. Militārajai palīdzībai paredzēti 6,25 miljardi dol., kas par 950 milj. pārsniedz iepriekšējā budžeta gada piešķīrumus. Saimnieciskajai palīdzībai paredzētā summa 2,25 miljardi — ir nedaudz mazāk nekā iepriekšējā gadā.

Prezidents Trumens pamatoja pieprasītos līdzekļu apmērus ar īpašu vēstījumu, kurā starp citu teikts: „Mūsu nācijas rīcībā ir lielākais saimnieciskais spēks pasaulē. Tāpat tā ir militāri stiprākā par visām citām zemēm. Bet mēs nevaram nodrošināt savu civīlizāciju, ja pārējā pasaules daļa ir pretiškību un Kremļa tirannijas varā, kas beigās vērstos arī pret mums. Tās ir vislielākās briesmas, kas tomēr ir pārvaramas. Bet lai to panāktu, mums jāsaslēdzas ar pārējām brīvām nācijām."

Italija prasīs mierlīguma revīziju

EČESONS IZCEĻ ITALIJAS LOMU RIETUMU AIZSARDZĪBĀ

Londona (md). — Visdrīzākā laikā sagaidāms, ka Italija enerģiski ierosinās sava mierlīguma revīziju, ziņo Daily Telegraph Romas korespondents. Galvenais italu valdības nolūks būs panākt Italijas atbrīvošanu no mierlīgumā noteiktajiem militāriem ierobežojumiem, kurus tā uzskata par absurdiem un morāliski aizkarošiem, ievērojot to, ka Italija ir pilntiesīga Atlantika pakta dalībniece.

Šī problēma jau pārrunāta februārī italu premjēra Degasperī un ārlietu ministra Sforcas sarunās ar Francijas ministru prezidentu Plevēnu un ārlietu ministru Šumanu. Tāpat šīs problēmas skartas italu valstsvīru apmeklējuma laikā Londonā martā. Britu un franču valdības, cik zināms, izturas labvēlīgi pret italu prasībām, bet līdz šim atturējušās runāt par to, kādā veidā un cik drīz būtu pieļaujama Italijas mierlīguma revīzija. Arī ASV senātā un tautas pārstāvju namā Italijas centieniem ir stiprs atbalsts, un Romā nostiprinājies uzskats, ka tagad būtu laiks prasīt no trim rietumu lielvalstīm kādu izšķiršanos šinī jautājumā, jo problēmu atzīst par steidzamu.

Šinī sakarā atzīmējami amerikāņu ārlietu ministra Ečesona izteikumi pēc apspriedes ar italu vēstnieku Tarkianī Vašingtonā. Apspriedē pārrunāts Italijas apbruņošanas jautājums. Ečesons uzsvēra, ka Italija dara ievērojamu daļu kopīgai brīvības aizsardzībai un brīvās pasaules demokratisko tradiciju saglabāšanai. „Italija patlaban godam stāv blakus kā līdzīga pārējo brīvo nāciju vidū, kas pūlas nodrošināt ilgstošu mieru," teica Ečesons. Tarkianī Ečesonam ziņoja par Italijas aizsardzības centieniem un bruņošanās budžetu Rietumeiropas aizsardzībai. Lai gan ar atkārtotiem padomju veto Italijai liegta piedalīšanās Apvienotās nācijās, uzsvēra Ečesons, tā tomēr ir pilntiesīgs Ziemeļatlantika pakta loceklis.

Italija būtu ar mieru piekrist Vācijas un Japānas apbruņošanai, ja arī to pašu atbrīvotu no aizsardzības ierobežojumiem. Mierlīgums Italijai atļauj uzturēt tikai 185.000 vīru lielu armiju un 75.000 karabiņeru kontingentu. Aizliegti atomieroči, vadāmi tālšāviņi un tālšāvēji lielgabali. Gaisa spēki nedrīkst pārsniegt 200 iznīcinātāju un izlūklidmašīnu un 150 transporta mašīnu; bumbveži Italijai aizliegti. Flotes tonnaža ierobežota ar 67.500 t, neskaitot divus vecus kaujas kuģus. Aizliegti aviācijas bazes kuģi, zemūdenes, mīnas, torpēdas u. t. t. 12 jūdžu joslā gar Francijas, Jugoslavijas un Triestas robežu aizliegti nocietinājumi, tāpat jaunu flotes bažu iekārtošana vai veco paplašināšana noteiktā joslā. Saskaņā ar līgumu, pilnīgi demilitarizētas Pantelerijas un Pelageju salas, bet daļēji arī Sicilija un Sardinija.

Italijas atbrīvošanai no mierlīguma militārām klauzulām zināmu laiku tā kā tā būtu tikai morāla un teorētiska nozīme. No līgumā atļautajām 12 divīzijām patlaban izveidotas tikai 10, bet mierlīguma normu Italija grib sasniegt līdz gada beigām, uzlabojot arī apbruņojumu. Zemūdeņu un aviācijas bazes kuģu būve vispār nav plānota. Padomju iebrukuma gadījumā Jugoslavijā gan ļoti svarīgi būtu nocietinājumi gar robežu un piekrasti.

Lai gan Pad. savienība arī ir viena no Italijas mierlīguma parakstītājām.

(Turpinājums 8. lpp.)

Franču komūnisti sauc pēc Toreza

Londona (fm). — Kā ziņo News Chronicle Parīzes korespondents, franču komūnistu partijas vadoņi ļoti nobažījušies par daudzu sīku neatkarīgu komūnistu partiju rašanos Francijā un mudinājuši Maskavu steidzami sūtīt atpakaļ uz Franciju Morisu Torēzu. Franču kompartijas vadītājs, kā zināms, jau kopš decembra atrodas Pad. savienībā, kur kādā slimnīcā ārstē daļēju paralīzi. Viņa atgriešanos Kremlis bija solījis jau uz Lieldienām, kā „svētku dāvanu" franču komūnistiem.

Neatkarīgajām franču „titoistu" partijām gan vēl nav centrālas vadības, bet tās pievelk strādniekus, kas neapmierināti ar oficiālās komūnistu partijas atkarību no Maskavas. Galvenās „keceru" grupas izveidojušās Ziemeļfrancijas rūpniecības apgabalos, kur pret pastāvošo partiju nostājies ietekmīgs arodbiedrību vadonis Lemoans. Otra pretstaliniska komūnistu grupa izveidojusies Parīzes apgabalā, bet trešā Nansī rajonā.

Viņi nāk mums līdz!

Nekad neaizmirsīšu kādu redzējumu, ko pārdzīvojumi dziļi iegriezuši atmiņā. Tas bija 1944. g. oktobrī, pēc Rīgas krišanas sarkano varā, kad, sēžot preču vagona vaļējās durvīs, pēdējo reizi vēroju garām slīdošās Kurzemes ainavas. Gar dzelzceļa stigu uz Zemgales pusi gurdiem soļiem gāja novārdzis zirgs — bez apaušiem un zemu nokārtu galvu. Izkāmējušā bērīša gaita un virziens liecināja, ka tas aizvedis savu saimnieku uz Liepāju, aizvadījis viņu bēgļu pārpildītā kuģī, bet pats, izrāvies no mājlopu pievācēju — brūnsvārču valgiem, nu vilkās atpakaļ uz savām ļaužu pamestajām mājām. Neredzēju, bet jutu, ka šis savai sētai uzticīgais dzīvnieks raud kā dziļi satriekts cilvēks. Tas bija kā simbols visiem Latvijā palicējiem.

Šodien, kad Vācijas bēgļu nometnes strauji tukšojas, jo ceļš uz ASV beidzot sācis vērties arī karavīriem, gandrīz ik pārdienas piedzīvojam atvadības, kur aizbraucējus izvada palicēji. Un tad jo bieži nākas vērot sirmas mātes un tēvus, kā arī smagāk cietušus invalidus, kas, automašīnām projām aizraujot izvadāmos, paši velkas uz nometnes barakām vai kazarmu blokiem — gluži kā tas bērītis pirms septiņi gadiem.

Bez pānikas, bet arī bez pārliecīga optimisma jāatzīst, ka pašreizējā austrumu un rietumu preteškību atomizētajā atmosfairā šī līdzība nav mazāk traģiska nekā 1944. gadā; ja arī ne tik konkrēti apjaušama, tad tomēr baigas neziņas pilna nākotne gulst uz šiem palicējiem, un nav nevienas pasaulīgas varas, uz ko tie varētu droši paļauties un kas īsti garantētu viņu rītdienu. Viņi paliek vientuļi svešos ļaudīs, svešā zemē, un vienīgi Dievs ir viņu stiprā pils un reizē arī sargs.

Savādi jau ir, ka kristīgie, kultūrālie un bagātie rietumi, kas visdažādākos forumos un variācijās deklarējušies par cilvēcības un brīvības cīnītājiem, kā arī par apspiesto un vajāto aizstāvjiem un atbalstītājiem — no komūnismam izbēgušo Eiropas austrumu bēgļu masas labprāt uzņem savās valstīs tikai jaunos, veselos un darba spējīgos, kādu ir ap 80 proc. vai pat vairāk, kamēr pārējos grib pamest Dieva ziņā, atstājot tos pašas bēgļu pārslogotajā Rietumvācijā vai citās komūnisma tieši apdraudētajās zemēs. Kādreiz gan IRO padomē un arī UN bēgļu aizsardzības komisijā dzirdējām humānu un visiem saprotamu valodu, ka DP darba spēka ieguvējām valstīm proporcionāli sadalīšot arī neizvietojamos resp. vecos, slimos un invalidus, kas būtu ne vien taisnīgi un cilvēcīgi, bet arī kristīgi, taču šis labais ierosinājums tāpat kā dažs labs cits līdz šim vēl guļ nepiepildīto nodomu plauktā. Par to gan arī nav daudz jābrīnās: cilvēcīgais aprēķins jo bieži aizēno dievišķo misiju, un kas zina, vai mēs, rietumtautu vietā būdami, nerīkotos tikpat šaursirdīgi. Savā ziņā to redzam jau šodien.

No apm. 100.000 latviešu trimdiniekiem Rietumvācijā vairs palikuši nepilni 10.000; no tiem daļa vēl izceļos tuvākajā laikā, bet neizvietojamo resp. emigrācijas zemēm „nederīgo" latviešu skaitu vērtē ap 6000. Tātad ap 90.000 tautiešu jau ir aiz Vācijas robežām, Lamanšas kanāla vai citiem daudz plašākiem ūdeņiem. No viņu vēstulēm un laikrakstiem redzams, ka tikai maza daļa izceļotāju vīlusies savās cerībās un cīnās ar zināmām grūtībām — visbiežāk gan tepat Beļģijā, Francijā un citās Rietumeiropas zemēs un daļēji arī Dienvidamerikas u. c. tālākās valstīs, kur zemāks dzīves standarts. Turpretī lielais vairums — it īpaši to, kas devušies uz ASV, Kanadu vai Austrāliju — ir apmierināti vai pat ļoti apmierināti ar saviem panākumiem personīgās materiālās labklājības nodrošināšanā.

Tas liecina, ka latviešu trimdinieku saime visumā vairs nav tā tiesiski un saimnieciski deprimēto ļaužu masa, kādu to redzējām līdz Vācijas kapitulācijai un vēl vairāk gadu pēc kara, kad arī starptautisko bēgļu aprūpes organizāciju gādībā tomēr bijām un palikām cilvēki bez rītdienas, bez kaut cik droša pamata zem kājām. Šodien varam jau teikt, ka latviešu trimdas saime — kaut arī fiziski izkaisīta — saimnieciski kļuvusi daudz spēcīgāka, pie kam šai ziņā

(Turpinājums 2. lpp.)

Viņi nāk . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

paredzama vēl tālāka uzlabošanās. Un ja nu tā, tad tagad dažs labs kopīgs pasākums būtu vieglāk paveicams nekā agrāk, kad visi vēl mitinājāmies Vācijas bēgļu nometnēs, ēdām labdarības maizi un varējām būt tikai lūdzēji un gaidītāji.

Pēdējo nu būs atlicis tikai 6000, kamēr to latviešu, kas varētu viņiem palīdzēt, ir mazākais desmitkārt vairāk, jo blakus jaunieceļotājiem taču ir arī vecie emigranti — tie, kas vēl latviski runā, domā un jūt, un kuru materiālās iespējas līdz ar personīgajiem sakariem un ietekmi vietējā sabiedrībā ir ievērojams faktors. Un ir pavisam savādi, ka šie mūsu tautas brāļi vēl nav salikuši kopā savus prātus, gribu un iespējas, lai paveiktu to, ko no cittautiešiem gan laikam nesagaidīt. Taču negribētos ticēt, ka mūsu aizjūras tautieši — it īpaši viņu organizācijas, kopas un draudzes — mierīgu sirdi varētu pamest šos 6000 Dieva ziņā tās varas sniedzamības lokā, kas saminusi ne vien bīskapus un kardinālus, bet arī baznīcas un miljoniem ticīgo. Neteiksim arī, ka še nekas nav darāms. Ja jau bijuši vairāki gadījumi, kur viens pats jaunieceļotājs ar savu ierosmi un līdzekļiem pārvedis pie sevis vientuļu latviešu sirmgalvi vai invalīdu, daudz vieglāk tas iespējams 10 tautiešiem kopīgi. Un ja nu to gribētu un darītu visi tie ieceļotāji, kas materiāli labi situēti, tad mūsu 6000 palicēju smagais nākotnes jautājums būtu atrisināts.

To darīt vēl ir laiks, un še netrūks arī IRO un attiecīgo valstu sabiedrības pretimnākšanas un atbalsta, ja vien paši latvieši uzņemsies vajadzīgo ierosmi un dos nepieciešamās materiālās garantijas. Lai neaizmirstam, ka še ir runa par latviešu miesu, asinīm un garu! Tie ir mūsu tēvi un mātes, kas zaudējuši savus auklējumus komūnistu terrora vai otrā pasaules kara gados; tie ir latviešu cīnītāji, kas atdevuši savu veselību vai locekļus, cīnoties par mums, un katra upuris gan ir nesalīdzināmi vērtīgāks par 1000 dolariem, kas bieži ir vienīgais šķērslis viņu izceļošanai.

Pat ar tīra materiālisma brillēm raugoties, tie nebūs zaudētāji, kas viņus uzņems pie sevis, jo latviešu sirmgalvji nav tie, kam mūža vakars jāsagaida atzveltņu krēslā, saliktām rokām: viņi kustas un darbojas līdz sava mūža galam, un līdzi tiem mājās un ģimenē ienāk sava svētība, ilgā pieredzē krātā dzīves gudrība, latviskie tikumi, gars un valoda, kas tik nepieciešami svešās zemēs izkliedētajiem Latvijas bērniem un jaunatnei. Tāpat latviešu invalīdi ikviens var veikt kādu darbu vai amatu — vai nu veco, dzimtenē darīto, vai arī jaunu trimdā iemācītu, un nopelnīs ne vien savu maizi un pajumti, bet dažkārt kļūs pat priecīgs devējs saviem labvēļiem.

Un neaizmirsīsim arī slimos, sevišķi tuberkulozes māktos. Nav taču teikts, ka tiem jādziedinās ASV, Kanadā vai kādā citā valstī, kas šīs slimības dēļ liedz ieceļošanu. Labas sanatorijas un izveseļošanās iespējas ir arī citās rietumu zemēs, kurp viņus varētu pārvest pat ar īpašu IRO piemaksu, lai, atbrīvojušies no savas slimības, tie kļūtu brīvi arī tālākas izceļošanas ziņā.

Še vajaga tikai labas gribas, aktīvas rosmes, sirsnīgas sadarbības un devīgu roku. Par visiem tas noteikti paveicams, tikai — tas jāsāk tūlīt, lai līdz IRO darbības beigām Vācijas veco ļaužu mītnēs, invalīdu namos, sanatorijās un nometnēs nepaliktu neviens latvietis. Tad mums vairs nebūs jāsarkst kā šodien, kad sveštautietis — LWF pārstāvis Ventorfas transitnometnē Kristiansens — ar rūgtumu konstatē, cik maz paši izceļotāji darījuši savu palicēju labā.

„Man ir skumji, lasot izceļojušo baltiešu vēstules, kur tie priecājas par laimīgo un pārpilno dzīvi Amerikā, par iegūtajām mājām un automobiļiem un daudz ko citu, bet nekur nepiemin un nekā neatbalsta tos tautas brāļus, kam izceļošanas iespēju nav."

Un šis vīrs, kas runāja nevis kā sveštautietis un ierēdnis, bet gan kā cilvēks un kristietis, teica vēl arī šo:

„Nekad neaizmirstiet, ka esat igauņi, latvieši un lietuvji. Arī Amerikā palieciet tie paši un audziniet savus bērnus nacionālā garā un tikumos. Māciet viņiem tēvu valodu tā, lai viņi nekad to neaizmirstu, māciet viņiem pazīt un atcerēties dzimto zemi, tās vēsturi, ģeografiju un dabu. Tie, kas patlaban valda Baltijas valstīs, nav īstie jūsu zemes valdītāji — tie esat jūs paši. Un kad Igaunija, Latvija un Lietuva atkal kļūs brīva — jūs iesit atpakaļ savās zemēs un tautās, jo tikai tur ir jūsu īstās mājas."

Un kad reiz, ejot pa vecā bērīša pēdām uz savām dzimtajām mājām, pretimnācēji mums bažīgi jautās: „Kur palika mans tēvs?... mana māte?... mans vīrs?... brālis?... dēls?" — cik viegla un priecīga būs sirds, ja varēsim atbildēt:

„Viņi nāk mums līdz, — viņi nāk visi!"

Vilis Lesiņš

Bēgļus pārvācot nav vāciešu interesēs

BAVĀRIJĀ NODARBINĀTI 28.000 ĀRZEMJU BĒGĻU — VĀCU PRESE NEPAMATOTI AIZKĀRUSI ĀRZEMNIEKUS — BĒGĻU PĀRVIETOŠANA UZ ZIEMEĻREINU—VESTFĀLI AIZKAVĒJAS — VĀCIEŠI IETEIC IZCEĻOT

Preses konference pie bēgļu lietu kārtotāja Bavārijā

Bēgļu lietu kārtotājs pie Bavārijas valdības valstssekretārs Dr. Oberlenders 19. maijā Minchenē bija aicinājis Rietumvācijā licencēto ārzemju bēgļu laikrakstu pārstāvjus, lai informētu par jaunākiem bēgļus interesējošiem notikumiem. Konferencē bija ieradušies vairāk nekā 20 ārzemju bēgļu žurnālistu.

Valdības virspadomnieks Nentvigs informēja par IRO un Bonnas bēgļu bankas nolīgumu par kredita piešķiršanu ārzemniekiem saimniecisku pasākumu dibināšanai. Nolīgums, kā zināms, paredz aizdevumus tikai tiem bēgļiem, kam ir DP statuss. Aizdevuma robeža ir 5000 DM, izņēmuma gadījumā 8000, un tas jāatmaksā 17 gados. Uzņēmumiem, kas varēs pierādīt stabilitāti, banka aizdos līdz 50.000 DM. Tuvākas informācijas par aizdevumu technisko izkārtošanu vēl nav, kāpēc nepareizs ir IRO preses konferencē izteiktais mudinājums pieprasījumus iesniegt nekavējoties. Kad būs veikti nepieciešamie priekšdarbi, pieprasījumu veidlapas piesūtīs ārzemju bēgļu nometnēm, kā arī uz vietas sniegs tuvāku informāciju. Bankas pamatkapitāls noteikts uz 1,5 milj. DM, bet tas var arī pieaugt, kāpēc nav bažu par to, ka banka nevarētu apmierināt visus pieprasījumus resp. piešķīrums varētu nerealizēties.

Tālāk virspadomnieks Nentvigs preses pārstāvjus iepazīstināja ar Bonnā pieņemto jauno ārzemnieku likumu. (Tā saturu ar komentāriem mūsu laikraksts sāka iespiest iepriekšējā numurā.)

Darba nozares pārstāvis Vilhelms informēja, ka Bavārijā pēc darba pārvaldes datiem nodarbināti 28.000 ārzemnieku, no tiem 7000 sievietes. 8000 vēl esot bez darba, kas, salīdzinot ar vācu bēgļiem, samērā mazs procents. Vairums nodarbināti pastāvīgā darbā lauksaimniecībā un dārzkopībā, kāpēc neesot pamata bažām, ka tuvākā nākotnē bēgļi zaudētu darbu un būtu atkarīgi no vācu sociālām iestādēm. Daļa bēgļu strādā būvniecībā, dažādos amatniecības uzņēmumos un satiksmes nozarē. Ļaunāk ar IRO iestādēs nodarbinātiem ierēdņiem, kam jārēķinās, ka ar IRO darbības izbeigšanos izbeigsies arī darbs. Bēgļu pārvalde tomēr ir ciešā kontaktā ar darba pārvaldi un rūpēsies, lai ārzemju bēgļiem iespēju robežās apgādātu darbu. Pēc virspadomnieka Nentviga informācijas, labas darba izredzes Ingolštates apkaimē izmetinātiem bēgļiem. Viņš aicināja bēgļus darbu meklēt lauksaimniecībā, kur tas ir pastāvīgs un nodrošina ienākumus ilgākam laikam.

Pilnvarotais bēgļu lietās M. fon Panvics referēja par apstākļiem Nirnbergas Valkas nometnē. Viņš nožēloja Nirnbergas un apkārtnes vācu preses uzbrukumus ārzemju bēgļiem. Kopš viņa ierašanās Valkā nodibināts ciešs kontakts ar atsevišķo tautību pārstāvībām. Nacionālās komitejas daudz līdzējušas grūtāko problēmu izkārtošanā. „Valkā dzīvo tādi pat ļaudis, kā citur uz zemes lodes. Tikai Nirnbergas prese ar viņiem bijusi nemierā," teica Panvics. „Mums jāizlīgst savā starpā, jāsaprotas un jāstrādā mieram. Mums jāaizmirst pagātne un jācīnās par vienotu Eiropu."

Virspadomnieks Nentvigs aicināja ārzemnieku preses pārstāvjus nodibināt ciešāku kontaktu ar vācu presi, kas palīdzētu sekmīgāk atrisināt daudzus jautājumus. DP žurnālisti ierosināja sasaukt vācu un ārzemnieku preses konferences. Nentvigs ierosinājumu atbalstīja, gan norādot, ka tādai pretišķību izkārtošanā būs mazāk panākumu, nekā ja atsevišķu tautību redakcijas personīgā kontaktā pārrunātu problēmas.

Uz jautājumiem, par ko UN augstais komisārs bēgļu lietās Bonnā debatējis ar Rietumvācijas valdības pārstāvjiem, virspadomnieks Nentvigs atbildes nezināja sniegt.

Poļu žurnālisti norādīja, ka nepastāvot nacionālām skolām, jaunai paaudzei draud asimilācija. Uz to Nentvigs atbildēja, ka Rietumvācijas valdība ir principā pret nacionālu skolu ierīkošanu un uzturēšanu, kurpretī Bavārijas valdība aizstāv pretējo viedokli. Grūtības ārzemnieku skolu uzturēšanā rada līdzekļu trūkums, jo Bavārijas valsts kasē ir vairāku miljardu deficits, kāpēc lūgts Rietumvācijas centrālās valdības atbalsts. Kamēr jautājumu izkārtos, virspadomnieks ieteica mācīties vācu skolās, lai nepaliktu bez izglītības. Nacionālo kultūru, valodu, vēsturi un ģeografiju bērni var mācīties svētdienas skolā. Pārvācot bēgļus nav Bavārijas valsts interesēs.

800 ārzemju bēgļu pārvietošana uz Ziemeļreinas-Vestfāles apgabalu nenesekmējoties tā, kā iepriekš paredzēts. Tam pamatā sarežģījumi dzīvokļu izbūvē, jo trūkst kā materiālu, tā līdzekļu. Bavārijas valdības pārstāvis lūdza bēgļus stāvokli pareizi saprast, jo arī vācu bēgļu vienmērīga izvietošana pa Rietumvācijas pavalstīm to pašu apstākļu dēļ notiekot visai gausi. Augsburgas pilsētas valde, pēc vairāku žurnālistu izteicieniem, liegusies ārzemniekiem izbūvēt dzīvokļus. To apsolīja noskaidrot.

Tālāk virspadomnieks ieteica ārzemju bēgļiem no Vācijas izceļot, jo aizjūras zemēs vairāk iespēju nodrošināt eksistenci nekā Vācijā pie pašreizējā bezdarbnieku skaita. Žurnālisti, starp citu, informēja par dažkārt dīvaino IRO iestāžu nostāju un izrīcību izceļošanas jautājumos.

Iepazīstinot žurnālistus ar nometņu pārvietošanas un likvidēšanas plānu, Nentvigs ziņoja, ka likvidētās Šveinfurtes nometnes iemītnieki pārvietoti uz Vircburgu, Nirnbergu un Mincheni. Ambergas tbc sanatoriju paredzēts pārvietot uz Gautingu. Drīzumā vācu pārvaldē pārņemšot arī bērnu tbc sanatoriju Kemptenē.

Virspadomnieks Nentvigs lūdza preses pārstāvjus aicināt savus tautiešus uz lojālu sadarbību ar vācu iestādēm. Tāpat aicināt nesavaldīgos elementus ievērot kārtību, lai minoritātes dēļ nebūtu jācieš visai bēgļu saimei.

Konferences noslēgumā valstssekretārs Dr. Oberlenders, kas pārrunās, darba kavēts, nebija klāt, uzrunāja preses pārstāvjus un mudināja uz sadarbību, kas atvieglotu izeju no pašreizējās grūtās situācijas: „Mēs sēžam vienā laivā, mums jāsadarbojas, lai izvairītos no nākamās katastrofas — kara." Valstssekretārs uzsvēra vienotās Eiropas idejas lielo nozīmi bēgļu problēmas izkārtošanā. „Ja starp valstīm zustu robežstabi, atrisināta būtu arī bēgļu problēma. Tāpēc ikvienam no mums jāpalīdz sargāt miers un brīvība," teica Dr. Oberlenders. Viņš norādīja uz vācu bēgļu grūto stāvokli un aicināja ārzemju bēgļus saprast vācu iestādes arī tad, ja ārzemnieku prasības ne vienmēr izkārtojas vēlamā tempā.

Bavārijas valdības pilnvarotajam bēgļu lietās par objektīvo ārzemju bēgļu izpratni pateicās žurnālistu pārstāvis, izteicot cerību, ka arī nākotnē šī labā sadarbība neizpaliks.

E. M.

Ģimenes un varoņu godināšana

Šinīs dienās DV nama jaunizbūvētajā sarīkojumu zālē notika DVF Londonas nodaļas rīkotā Kurzemes cīnītāju un ģimenes godināšanas sanāksme. Sarīkojumā bija ieradušies vairāk nekā simts tautiešu. Sanāksmi atklāja DVF izglītības nod. vadītājs Z. Bukovskis. Viņš norādīja, ka zālē zīmīgā kārtā pirmais sarīkojums veltīts Kurzemes varonīgajiem karavīriem un ģimenei — katras valsts un tautas pamatam. Pēc tam prāv. E. Bergs vadīja svētbrīdi. Par Kurzemes cīnītājiem runāja rakstnieks P. Aigars. Sekoja brīdim piemērotas deklamācijas un lic. theol. Siliņas-Blūmenfeldes priekšlasījums par Ģimeni evaņģeliskā skatījumā. Sarīkojumu noslēdza ar Latvijas valsts himnu.

—ns

LATVIEŠU PUBLICISTA A. KALMES DARBA GODINĀŠANA

Lielā Ņujorkas izdevniecība Appleton-Century-Crofts, Inc. izdevusi latviešu publicista un pretestības kustības dalībnieka A. Kalmes grāmatu Totālais terrors angļu valodā. Minētā izdevniecība 13. maijā Ņujorkā rīkoja svinīgu A. Kalmes grāmatas godināšanas aktu, kurā ieradās un uzrunas teica Latvijas sūtnis J. Feldmans, Lietuvas ģenerālkonsuls J. Budris, Igaunijas ģenerālkonsuls J. Kaivs, apgāda galvenais redaktors A. Ogdens, Amerikas latviešu apvienības centrālās valdes locekļi uc.

V. K.

KAM PALĪDZĒS AFII

Sakarā ar rakstu Var pieprasīt darba līgumus mūsu laikraksta 28. aprīļa numurā American Federation of International Institutes, 20, Am Stadtpark, Munich-Pasing, lūdz paskaidrot, ka organizācija nevar palīdzēt izceļot personām, kas slimojušas ar tbc un kuras ASV veselības iestādes reiz jau galīgi noraidījušas, ierindojot noraidīto „A" kategorijā. Tai pašā laikā organizācija atkārtoti piedāvā savu palīdzību darba un dzīvokļu galvojumu sagādē personām, kam ļaukto laulību dēļ vai sakarā ar atrašanos veseļošanās centros līdz šim nav bijis iespējams iegūt galvojumus no citām organizācijām.

Eiropas brīvība nav dalāma

PADZIĻINĀS SAKARUS AR AMERIKĀŅU PRESI

Latvijas sūtnis Vašingtonā Jūlijs Feldmanis, sakarā ar latviešu kopas izraudzīšanu pie Brīvās Eiropas komitejas, sarunā ar mūsu līdzstrādnieku izteicies:

„Tiklīdz no Šveices iebraucu še, sāku interesēties par latviešu piedalīšanos Brīvās Eiropas komitejā. Kā zināms, šī komiteja ir Sav. valstu iestādījums, un tanī piedalās vienīgi amerikāņi. Bet lai gūtu pareizu ieskatu un informāciju par valstīm aiz dzelzs priekškara, komiteja savā darbā pieaicina arī šo valstu politiskos emigrantus. Ar to Brīvās Eiropas komiteja nodrošina izraudzītām personām eksistences līdzekļus un atļauj tām nodarboties savas zemes propagandā. Par šādu konsultantu kopu locekļiem izrauga sabiedriskus un politiskus darbiniekus, kam bijusi loma savā zemē vai vismaz bēgļu dzīvē un kam ir pietiekama pieredze politiskos jautājumos un propagandā. Šīm nacionālām grupām jeb kopām ir tikai konsultātīvs raksturs.

Tas pats sakāms par Latvijas konsultācijas kopu, ko septiņu personu sastāvā nule izraudzījusi Brīvās Eiropas komiteja un kas sāks darboties jau vistuvākā laikā. Kopai būs vienīgi padomdevējas funkcijas, un tā nekādā ziņā nepretendē un nepretendēs uz kādu politisku vadību — būt par izpildu vai reprezentācijas organu.

Mums jo silti jāapsveic ideja, ka Brīvās Eiropas komiteja savā darbā pieaicina arī Baltijas valstu pilsoņus, tā demonstrējot, ka nav nekādas starpības starp valstīm, ko Pad. savienība anektējusi, un tām, ko tā pārvērtusi par savām satelītvalstīm. Brīvās Eiropas komitejas locekļu uzskatos šai ziņā notikusi liela, mums labvēlīga pārmaiņa. Viņi tagad atzīst, ka brīvās Eiropas bez brīvām Baltijas valstīm — Latvijas, Igaunijas un Lietuvas — nevar būt, jo Eiropas brīvība nav dalāma. Tā ir tā pati atziņa, ko kādreiz, gan citā sakarā, paudis jau Sav. valstu prezidents Abrams Linkolns, proti, ka nevar būt brīvība un turpat blakus atkal verdzība vienā un tai pašā kontinentā."

Latvijas sūtniecības ASV preses atašejs Rūdolfs Šillers mūsu līdzstrādniekam izteicās:

„Līdz šim strādāju Ņujorkā. Turienes lielajos laikrakstos N. Y. Times un N. Y. Herald Tribune ar manu starpniecību atkārtoti parādījās raksti par Latviju un latviešiem. Tagad Vašingtonā mans tiešais uzdevums būs apzināt latviešu un amerikāņu laikrakstus un žurnālus, cenšoties sakarus ar amerikāņu presi paplašināt un padziļināt. Šai nolūkā sūtniecība angļu valodā izdod arī īpašu informācijas biļetenu Latvian Information Bulletin. Tajā ievietotos rakstus un informāciju par Latviju un citām Baltijas valstīm izlieto amerikāņu un citu tautu izdevumi. Cerams, ka turpmāk šo biļetenu varēsim izdot biežāk, iespējams, ka regulāri katru mēnesi."

Apvaicājoties, vai nākotnē nav paredzēts domā arī informācijas biļetens latviešiem latviešu valodā, atašejs R. Šillers izteicās, ka tas būtu lieki, jo sūtniecības ziņojumus un aizrādījumus labprāt ievietojot trimdā iznākošie latviešu laikraksti.

A. P.

Drīzumā jāizšķiras „atlikto" likteņiem

Papildtransitnometnes Ventorfai un Gronai

Kopš ASV vīzu izsniegšana pēc Vasarsvētkiem turpinās bez traucējumiem, Ventorfas transitnometne Vācijas britu joslā tagad pārpildīta līdz pēdējai vietai. Tāpēc arī drīz pēc svētkiem visas personas, kam aizbraukšana tuvākā laikā nav paredzama, lika pārcelt uz jaunierīkoto papildtransitnometni Blankenzē pie Lībekas. Rīkojums skāra arī daudzas latviešu ģimenes, kur kādam no ģimenes locekļiem izceļošana atlikta, it īpaši, ja ģimenes galva ir kara invalīds.

Pēc rūpīgas pārbaudes īpašā invalīdu komisijā vairāki mūsu bij. karavīri atzīti par derīgiem ieceļošanai ASV, ja var sagādāt 1000 dolaru papildgalvojumu. Tā sagādāšana arī labākā gadījumā prasa ilgāku laiku, tāpēc arī gandrīz visi invalīdi pārcelti uz Blankenzē. Dažas ģimenes gan izšķīrās Blankenzē vietā doties atpakaļ uz pamatnometni. Tas gan nozīmē riskēt ar izceļošanas aizkavēšanos, bet ģimenēm ar maziem bērniem veselības ziņā ir arī risks pavadīt vasaru transitnometnes putekļos un kņadā. Nometnes vadība gan nodomājusi bērnu aprūpei veltīt īpašu vērību un radīt īstu vasaras nometnes atmosfairu.

Ventorfā darbojas arī „lielā veselības komisija", kurai galīgi jāizlemj veselības dēļ atliktās izceļotāju lietas. Amerikāņu veselības iestāžu mērauklā ir visai stingra, un arī iesniegtos vecos rentgena uzņēmumus uzņem ar skepsi. Daļa „atlikto" vēlreiz aicināta uz jaunām pārbaudēm un analizēm. Visiem „atliktajiem" Ventorfā vai pamatnometnē jāgaida komisijas galīgais lēmums. Sagaida, ka kādu daļu neskaidro gadījumu tomēr vēl galīgi nenoraidīs, ievērojot pastāvošās izredzes, ka ASV vīzu izsniegšanu DP likuma ietvaros vēl turpinās līdz gada beigām.

Aizbraukušā G. Meierovica vietā par nometnes komandantu kļuvis P. Beķeris, pie kura tautieši tāpat var katrā laikā griezties ar visām savām rūpēm un vajadzībām. Arī kultūrālā dzīve joprojām ļoti rosīga. Pēc Ventorfas parauga latviskos vakarus pasākts organizēt arī Gronā, kur ar YMCAs atbalstu pirmais šāds vakars notika jau pirms Vasarsvētkiem. Klāt esot 500 latviešu apmeklētājiem, plašu programmu sniedza rakstnieks Egils Kalme, baletdejotāja B. Klaipa, klavierniece L. Dorša un dziedoņi Balode, T. Beika, J. Klaviņš un Gedulis. Jaunais autors K. Zvejnieks, pēc profesijas ārsts, lasīja dzejoļus ventiņu izloksnē, bet aktieris O. Pa[illegible]ņickis izpildīja iespiestas programmas vietu, sasmīdinādams arī apskumušos izceļotājus. Vakarā piedalījās arī vīru sekstets Aparjoda vadībā.

Vārda un skaņu mākslinieki[em] braucot uz Gronu, Ventorfā, kā par brīnumu, allaž rodas jaunas rezerves. Citādi ir ar sportistiem, kuru skaits vēl nesen bija tik liels, ka jau plānoja sacensības ar Hamburgas vāciešiem. Sportistus izklīdināja transports uz Gronu, bet tomēr latviešu sporta dzīve Ventorfā vēl nav galīgi noklusi.

Tāpat pārpildīts arī Gronas transitcentrs, kādēļ pāris kilometru attālumā Lēzenē iekārtota papildnometne, kas spēj uzņemt 5500 personu. Pienākot arvien jauniem transportiem arī no amerikāņu joslas, arī šī nometne mēreni pārslogota. Pēc ilgas gaidīšanas nometnēs jaukākā mūzika izceļotāju ausīm ir pienākušo IRO kuģu svilpieni Bremenes ostā.

Gz.

VĒSTULES REDAKCIJAI

VĀRDI, KAS DOD CERĪBU

Izlasījis Latvijas 7. apr. numurā Austras Tamužas interviju ar mūsu māksliniekiem un sabiedriskiem darbiniekiem, nevaru klusēt, nepateicis paldies mūsu māksliniecēm par teiktiem vārdiem, aizbraucot no Vācijas. Lidija Blūmentāle: „... neaizmirst un neļaut arī citiem aizmirst tos, kas deva visvairāk — mūsu karavīrus, it sevišķi slimos, kas izmisīgi un bezcerīgi tagad noskatās, kā aizbrauc viens aiz otra ..." — Valtere-Einberga: ... lai katrs, kas grib mani dzirdēt, iemaksā sarīkojumā kādu ārtavu — ne man, bet latviešu kopības fondam ... latviešu skolai, invalīdiem, vecajiem ļaudīm vai Ārējās informācijas fondam."

Šie vārdi ir līdzīgi solījumam, kas mums, dzīves iedragātiem, dod cerību, ka mūs neaizmirsīs, ka mūsu labā darīs visu iespējamo.

Invalīds Ed. Beltiņš, Eitinā.

Ziedojuši Ārtavu Latvijai

Sekojot LNP prezidija, LCK un Ārējās informācijas fonda aicinājumam, savu Ārtavu Latvijai ziedojuši:

Vācijā: Atis Homko DM 5, Ingolštates Jāņa Cimzes tautsk. kases atlik. 11,80; **Anglijā:** J. Ozoliņš 1/—/— márc., J. Dargevica 2/—/—, S. Vītola 2/—/—; **ASV:** Vineta Apsīte [illegible] 4,20, V. Kadile 2 dol., A. Mezinskis 5, V. [illegible]fers 1, A. Eglājs 2; **Austrālijā:** A. [illegible] pārskaitījums 15/2/— márc., Em. Jans[illegible] —/10/—, Valgrovas latvieši 8/6/8, Melburnas latv. biedr. 7/—/5, Sapalis —/9/—, Arn. M[illegible]bers 2/6/8, Adelaides latv. biedr. 44/1[illegible], Adelaides latv. biedr. 1950. g. 18. novembra sarīkojuma atlikums 25/11/3; **Dānijā:** R. [illegible]seks 15 D. kr., J. Začs, V. Boldane un [illegible] Dombrovskis katrs 10, R. Melbardis, Z. T[illegible]fimova, Pašmucāns, V. Janisels, K. Tre[illegible]benko, G. Rubenis, A. Krāševskis, A. M[illegible]nieks, A. Rubenis, E. Laurinovičs, A. Rug[illegible] un J. Gustiņš katrs 5, K. Ziverts un [illegible] Sapietis katrs 3, M. Čurkste 2, N. Druva, [illegible] Zariņš un A. Zatlers katrs 1, B. J. Blāz[illegible] 8; J. Reitmanis savācis 37,50; **Pakistānā:** Dr. J. Kariks 1/—/— márc., Fr. Kar[illegible] 1/—/—, Dr. H. Daugavietis 1/—/—, Dr. [illegible]gertu un Zvaigznes ģim. 3/—/—; **Zviedrijā:** Al. Liepiņa 20 kr.

Kopā, ieskaitot agrākos ziedojumus: [illegible] 18.501,70; 314/11/— Angl. márc., 127[illegible] ASV dol., 328/4/5 Austrāl. márc., 277 A[illegible] peso, 234 Dān. kr., 76.470 Fr. fr., 31[illegible] Kan. dol., 204,47 Zv. kr., Austrijas [illegible] Beļģ. fr., daļa Kanadas dol., Holandes gu[illegible] un pasta starptautiskie kuponi ieskaitīti D[illegible]

LNP prezidijs, LCK un Ārējās informācijas fonds izsaka sirsnīgu pateicību visiem ziedotājiem. Lai Latvija celtos, tai jāgādā cīņas ieroči. Mūsu cīņai jāturpinās! Ziedojiet arī Jūs savu Ārtavu Latvijai!

Ziedojumus var nosūtīt pa pastu vai iemaksāt LNP un LCK Ārējās inform. fondā, (21a) Augustdorf über Detmold, Lager, Block 9—4. Ārzemēs ziedojumus LNP un LCK Ārējās inf. fondam var iemaksāt visiem LCK un laikraksta Latvija pārstāvjiem.

Latviešu aktieri, igauņu luga un austrāliešu skatuve

SIDNEJĀ SAGATAVOS SKATUVES MĀKSLINIEKUS

Sidnejas latviešu teātris noslēdza sezonu ar E. Vildes komēdijas Laimes pūķis pirmizrādi. Latviešu aktieri, igauņu luga, austrāliešu skatuve — cik starptautiski! Atpūtu aizmirstot, teātris jau sācis iestudēt Hugo Kaupmaņa tulkoto angļu rakstnieka Prīstlija trīscēlienu Cilvēki uz jūras. Darbība norisinās Atlantika vidū uz izdeguša kuģa. Režisors Viliberts Štāls.

Lai nebūtu tā, ka R. Blaumaņa Pičuks jātēlo 50 g. v. vīram, Sidnejas latviešu teātris noorganizējis studiju jaunu skatuves mākslinieku sagatavošanai. **K.**

SLT ĻAUDIS PĒC E. VILDES LAIMES PŪĶA PIRMIZRĀDES

Sēž 1. r. no kr.: Austrālijas latviešu labdarības biedrības priekšn. inž. F. Brūvelis, Hilda Dukure un rež. V. Štāls. Stāv 2. r. no kr.: K. Gulbergs, Sp. Klauverts, Lita Zemgale, M. Siliņš, A. Siļķēns, P. Elsiņš un dekorātors J. Dukurs. R. Āboliņa uzņēmums

Vēl viss nav nokavēts

VĒSTULE NO SAVIENOTAJĀM VALSTĪM PAR LATVIEŠU PĀRVIETOŠANOS

„Man puslīdz vienalga, kurp braukt, ja vien var atrast darbu un dzīvokli," — rakstīja Jānis Liepiņš savam draugam no saulainās Floridas uz sniegoto Minesotu.

Ļoti dažādu iemeslu dēļ latvieši nav apmierināti ar savu iesākuma apmešanās vietu. Vienam klimats par karstu, otram tas par aukstu; daudzus neapmierina darba apstākļi, bet lielais vairums bēg no vientulības, meklējot iespēju apmesties radu, draugu vai pazīstamu tuvumā. „Es vienīgi vēlētos reizi mēnesī latviski parunāties," rakstīja tautiete, kas viena dzīvo amerikāņu ģimenē, bet par darbu vai atalgojumu nesūdzas.

Ja saliktu kopā tos kilometrus, kas jau nobraukti, latviešiem pārvietojoties pa Sav. valstīm no vienas dzīves vietas uz otru, un saskaitītu ceļam izdotos dolarus, tad kopsumma sniegtos desmittūkstošos. Un cik daudz līdzekļu vēl neizdos, kas varēja palikt latviešu kabatās?

Vairākums tomēr jau apmetušies uz „ilgāku laiku" un no savām dzīves vietām neizkustēsies. Tie ir cilvēki, kas „iekārtojušies" un baidās vai nevēlas „visu atkal iesākt no gala". Daži no tiem arvien vēl runā par aizbraukšanu „ar pirmo kuģi", bet paši tam vairs labi netic un kādreiz šaubās izmet: „Diez', kā tur būs, vai nebūs grūtāk nekā šeit?" — Tomēr latvisko vidi arī viņi vēlas. Dažreiz tiešām var nopriecāties, ar kādu dedzību citkārt tautiskuma ziņā vienaldzīgais vīrs pūlas savas pilsētas mazajam latviešu pulciņam dabūt jaunu locekli. „Lai tik brauc šurp, gan jau kaut kā iekārtosimies," viņš nosaka, nemaz nepadomājis, vai jaunatbraucējam būs, kur pirmo nakti pārgulēt.

Latviešu pulcēšanās Sav. valstīs zināmā mērā atgādina nometņu pirmsākuma laikus Vācijā. Cilvēki toreiz tāpat brauca „krustām šķērsām", lai atrastu tuviniekus un būtu vienkopāk ar saviem ļaudīm. Tā radās lielāki latviešu centri, kas uz visiem laikiem paliks ierakstīti trimdas vēsturē. Tā radās mākslas vienības, kuru atspīdumā vēl tagad patīk sildīties. Bet arī piedzīvojām, ka latviešu dzīvei svarīgs un vadītājs iestādījums nevarēja apmierinoši darboties, jo trūka technisko darbinieku — nometnes komandants savu sarakstu bija noslēdzis un neviens „ieceļotāju" vairs nevēlējās uzņemt; pat kāda jaunpiedzimuša bērna tēvam, kad tas vēlējās savu mantinieku reģistrēt, ir teikts, lai jaunais iet atpakaļ, no kurienes atnācis! Cik daudz izmaņas un pūļu vajadzēja, lai vēlākos laikos no vienas nometnes uz otru pārvietotu kādam pasākumam vai iestādījumam nepieciešamus lietpratējus!

Ja pasekojam citu tautību dzīvei, tad redzam, ka sabiedriskā un kultūrālā rosība balstās uz viņu skaitlisko masu, uz vienkopāku novietošanos un izglītības līmeni. Ja dažās pilsētās pat veselus kvartālus apdzīvo vienas tautības piederīgie, tad nav nekāds brīnums, ka tur dzirdam tikai šis tautības valodu, un dažam labam pēc viņa mūža nodzīvošanas valsts valoda ir tikpat sveša, kā jaunieceļotājam, kas tikko izkāpis krastā. Nav arī nekāds brīnums, ja tur pastāv visu pakāpju skolas ar šīs tautības mācību valodu un no simtiem tūkstošu vienas tautības piederīgo izaug personas, kas kļūst pazīstamas plašās valsts apjomā un kas pārējiem liek lepoties uz savu tautību. Tā lietuvieši lepojas ar savas tautības parlamenta locekļiem, poļi — ar pilsētu galvām un žīdi ar saviem bagātniekiem.

Tie 30.000 latviešu, kas iebraukuši Sav. valstīs, nekādu lielo „koloniju" nevarēs nodibināt. Arī mūsu ņujorkieši, kas sastādot apmēram ceturto daļu no visiem jaunieceļotājiem, ir piliens miljonu jūrā. Tomēr šie 30.000 latviešu ir lielākais skaits vienā valstī ārpus padomju varas, un ņujorkiešu rosība var izpausties un likt par sevi runāt tādēļ, ka tai ir cilvēku baze. To pašu liecina mazākas apmetnes. Tā, piemēram, daudz dzirdams par rakstniekiem Oregonā, par teātra cilvēkiem Bostonā, par Dziesmu vairogu Mičiganā un par sportistiem Vašingtonas štatā. Bieži vien viens cilvēks, varbūt bez apzināta nolūka, ir radījis vienības, kas ar savu aktīvitāti liek par sevi runāt, un pulcina klāt citus, radot latviešu salas Sav. valstu plašumā. Ja dažreiz tas noticis neapzināti, vai būtu tik neiespējami tādam „sabiezināšanas procesam" piepalīdzēt apzināti?

Ja daudz latviešu vēl joprojām meklē pilsētu, kurp pārvietoties, ja daudziem joprojām „puslīdz vienalga kurp braukt", ja vien var atrast darbu un dzīvokli, vai tad tām latviešu vienībām — draudzēm, biedrībām un kopām, kas jau nodibinājušās un vēl dibināsies, nebūtu pateicīgs darba lauks dot skaidru informāciju par „darbu un dzīvokli" tiem, kas to meklē, un praktiski palīdzēt tautiešiem pulcēties vienkopāk?

Daudz ir nokavēts, lai iespējami mazinātu latviešu izklaidēšanos. Sava daļa vainas piekrīt visiem — gan tiem, kas uzņēmās vadītāju pienākumu, gan pašiem izceļotājiem, kas bija gatavi skriet pakaļ katram galvojumam, „kad tik ātrāk projām no Vācijas". Svešums un vientulība liek uzmeklēt citu tautiešu ugunskura siltumu. Tāpēc latviešu pulcināšana vienkopāk arvien vēl iespējama. Ja arī nevarēsim radīt lielas „kolonijas" vai latviešu namsaimnieki neiegūs savā īpašumā veselu ielu, tad savas apmetnes un apmetnītes jau rodas, un to rašanos varētu vēl pastiprināt.

Arv. Kl.

ASV, maijā.

Mācītāja Alfrēda Skrodeļa 30 darba gadi

29. maijā uz 30 darba gadiem atskatīsies archibīskapa pārstāvis Kanadā mācītājs Alfrēds Skrodelis. Viņa ordinācija notika 1921. g. 29. maijā Rīgā, Sv. Jēkaba baznīcā. Bez archibīskapa pārstāvja pienākumiem Kanadā, Skrodelis apkalpo arī Hamiltonas draudzi. Atzīmējot sava vecākā amata brāļa un virsgana darba atceri, Kanadas latviešu luterāņu mācītāji un draudzes 26. un 27. maijā Hamiltonā rīko mācītāja A. Skrodeļa godināšanu. **Ak**

Ja es būtu Tarzans...

Čalojums par zēniem, meitenēm un kādu domrakstu

VĒSTULE REDAKCIJAI NO AUSTRĀLIJAS

„Kaut es būtu puika un nevis meitene!" kādreiz žēlojās pelnblondā Valdemāra ielas meitene. Šodien viņu pazīstam kā dzejnieci un publicisti kādā Skandināvijas zemē. Liekas, vārdiem bija sava taisnība, jo pagalma draugos toreiz atradās desmitgadīgie nožēlojamo bālģīmju nīdēji vai Šerloka Holmsa slavas turpinātāji. Vai meitene, kuras domas izņēmuma kārtā aizvien atradās Kupera romānu sfairās, drīkstēja tās uzticēt citām meitenēm? Nē taču, jo tās ir un paliek tikai sievišķīgi radījumi. Un zēniem? — Arī nē! Tie par viņu, meiteni no ielas mājas ceturtā stāva, mežonīgi pasmaidīs. „Šausmīga bērnība," ne reti izskanēja asarainas nopūtas.

Un puikas? Šķiet, saukļa — Brīvību brīvībai teicamākie izpratēji. Tikai skolas kungu tuvums mazos draiskuļus pārvērta puslīdz ciešamos radījumos. Jā, vecāku un izglītības ministrijas gādībai vajadzēja padoties. Obligāta skola ar tikpat obligātiem reizes rēķiniem un diktātiem. Valdemāra un Sporta ielas stūra mājas citkārt drosmīgam Lāčukāvējam ne reti nevarīgi noliecās galviņa. Šī skolas cīņa mazajam zellim neškita neko pievilcīga. Jau cita lieta, ja latviešu valodas skolotājs atļāva paša izvēles domrakstus. Nebēdīgās acteles iedzirkstījās — draiskās vasaras brīvdienas, notikums ar sētnieces pelēko runci vai sniega kauja Bastejkalnā. Un kas gan ir zēns bez zēniskiem piedzīvojumiem? Turklāt vēl teiksmainā iztēle par jūrām un džungļiem, varoņiem un naidniekiem, sarkanādaiņiem un moriem. Bet, diemžēl, visu jau nedrīkstēja uzticēt klases darbu burtnīcai! Diez', ko tad skolotājs sacītu?

Tikai klusajās nokrēšļa stundās mazie bruņinieki iejutās savās lomās. Parasti tas notika pēc tam, kad ar mātes palīdzību ūdens padarījis svētīgu darbu netīrajiem ceļgaliem. Saplēstās bikšeles atradās gādīgās rokās, un puisēns ieslīdēja mīkstajā gultiņā. Septiņu jūdžu zābaki nojauca attāluma jēdzienu, spēka dēls pieveica melnos ļaundarus, un pat Kiplinga džungļu tēli piedāvāja draudzību. Ēē, zēnam tomēr labi būt!

Meiteņu bruncīši, it kā nerakstīts likums kopš veciem laikiem, māca — Tev nebūs pa sētām un kokiem kāpelēt, bet gan ar lellēm rotaļāties. Un tikai no kāda attālāka stūra mazās cietējas apbrīnoja palaidņu pārgalvīgās izdarības. Protams, sejiņas klāja sievietes gudrā vienaldzības maska. Meitenei nav viegli!

Taču šo spriedumu galīgi noārdīja vienkārša klases darbu burtnīca. Tā gulēja spurainajā Sidnejas priekšpilsētas parka zālājā. Burtnīca kā jau burtnīca. Uz vāka, līdzās pāris tintes traipiem, īpašnieces vārds — Glenda Kentwell. Tātad meitene. Rokraksts — līdzīgs manējam, kad vēl sēdēju pamatskolas 3. klases pēdējā solā. Saturā — klases darbi angļu valodā. Divi diktāti, tad domraksts par Austrālijas aitu, atkal divi diktāti un beidzot domraksts ar vēl neredzētu virsrakstu: „Ja es būtu Tarzans".

„Ja es būtu Tarzans, es nekavējoties dotos džungļos. Dzīvotu starp ziloņiem un tīģeriem. Medītu krokodīlus. Es ļoti mīlu kāpelēt pa klinšu galotnēm. Vai Jūs ticat stāstam par Tarzanu, Džeinu un viņu dēlu? Es ticu. Esmu redzējusi daudzas Tarzana filmas. Katrreiz vēlējos, lai justos tāpat kā Tarzans vai vismaz kā viņa sieva Džeina. Vai Jūs zināt pērtiķi Čitu, mūsu inteliģento pērtiķi? Čita dzīvotu kopā ar mums. O, tad man būtu būda koka zaros! Pastu no Sidnejas nosviestu lidmašīna. Mums pašiem tas nebūtu jāmeklē. Čita pastu uzmeklētu krūmos un atnestu. Tarzans lasītu komikus, bet Džeina sieviešu nedēļas žurnālu. Visi mani draugi un draudzenes mani apbrīnotu, jo arī viņi tic stāstam par Tarzanu, Džeinu un viņu dēlu."

Datēts 1950. g. 14. septembrī. Sarkanā tinte manāma tikai divi vietās, kur labota pareizrakstība. Citu atzīmju, atskaitot skolotāja iniciāļus, nav. Burtnīca nodota pēc piederības Barvudes pamatskolā. **Sp. Klauverts**

Sidnejā, maijā.

Pirmā latviešu luterāņu baznīca Brazilijā

Apm. 130 km no Sanpaulo atrodas Novaodesas pilsētiņa, kurā, tāpat kā tuvīnējā Fazendaveljā un Amerikānā, dzīvo un savos īpašumos saimnieko latviešu vecie kolonisti, kas šai apvidū apmetušies jau, sākot ar 1906. g. Kā visur latviešu kolonijās Brazilijā ārpus Sanpaulo un Riodežaneiro pilsētas, tā arī te kolonistu vairākums pieder baptistu un pentikostu draudzēm. Bet pēdējo vidū Novaodesā sen bija arī daži pārliecināti luterāņi, kas tautieša Jāņa Mežgrāvja vadībā pulcējās luterāņu dievkalpojumos.

Kad 1940. g. mazās, ap 50 dvēseļu, luterāņu draudzītes mācītāja pienākumus Novaodesā uzņēmās vācu mācītājs Ernsts Heine, kas, gaidot māc. Mekšu no Eslingenas, apkalpo arī diezgan prāvo jauno Sanpaulo latviešu ev. lut. draudzi, tad novaodesiešiem jau bija iekrāta nauda baznīcas celšanai. Papildinot baznīcas celšanas fonda līdzekļus ar tautieša Kārļa Brieža ziedojumu, draudzīte Novaodesas pilsētiņā ieguva īpašumā zemes gabalu un uzsāka baznīcas būvi. Tanī iekārtoja dievkalpojumu telpu apm. 100 personām, sakristeju un telpu svētdienas skolai. K. Briedis baznīciņai ziedoja arī harmoniju, bet draudzes locekļi līdzekļus materiāliem, soliem, altāra piederumiem un latviskiem koka svečturiem.

Baznīciņu atklāja un iesvētīja māc. E. Heine. Atklāšanas dievkalpojumu teica latviešu un portugaļu valodā. Kristīja arī nesen Novaodesā ieceļojušā tautieša P. Auškapa meitiņu Sandru. Sveikt bija ieradušies Latviešu apvienības Brazilijā pārstāvis A. Kalnapuķe, Sanpaulo latv. lut. draudzes valdes priekšsēdis O. Bikša u. c.

Novaodesas rosīgās luterāņu draudzes valdē darbojās K. Briedis, K. Mežgrāvis, T. Reiss un G. Mežgrāvis. Draudzes adrese ir: Com. Evang. Luterana Leta de Nova Odessa, Americana C. P., Caixa Postal 108, Est. de Sao Paulo, Brasil. Ar baznīcas būvi latvieši atkal reiz pierādījuši, ka neatlaidīga centība ved pie mērķa un ka arī mazs pulciņš iespēj lielus darbus. **Laimons Rudzītis**

Latvieši granīta zemē

VĒSTULE REDAKCIJAI NO ŅUHEMPŠIRAS

Ir vieglāk paciest svešuma sāpes, ja savā apkārtnē redz vairāk tāda, kas rada dzimtenei. Tā mūsu Vidzemes augstieni vai Auces-Īles novadu Zemgalē atgādina mazais Ņuhempširas štats ASV ziemeļos. Arī tā klimats līdzīgs mūsu dzimtenes klimatam, atskaitot negantās vētras, kas te plosās kā rudeņos, tā pavasaros. Daudzās upes, ezeri, dzidrie mežu strauti, pauguriņi, kalni un jaunmežu bagātība (85 proc. no visas platības klāta mežiem) veido līdzību dzimtenes ainavām. Amerikā šo mazo pavalsti dēvē par granīta zemi. Ne jau tādēļ, ka te būtu bagātīgs materiāls granīta kalumiem, bet gan akmeņu daudzuma dēļ zemes virskārtā. Daļu šo pelēko akmeņu sedz meži. Ja šejienieši un dabas mīlotāji no citiem novadiem vasarā būtu saudzīgāki un jaunie meži rūpīgāk kopti, tad nebūtu arī daudzo ugunsgrēku, kas kā sērga brīžiem plosās šai zaļajā svētnīcā. Rakstu rīgi arī tas, ka farma no farmas atdalīta akmens žogiem.

Granīta zemes pilsētās un laukos darbu un pagaidu apmetni atraduši apm. 60 latviešu. Ļoti rosīgs ir pārvietoto personu labvēlis amerikāņu mācītājs Nelsons, ar kura gādību daudzas ģimenes ieceļojušas un atradušas darbu. Jāsaka gan, ka atalgojuma ziņā, salīdzinot ar darba iespējām un izpeļņu citos štatos, te daudz ko vēl var vēlēties, tamdēļ vairākas ģimenes jau pārgājušas darbā uz valsts iekšieni. 1949. g. vasarā kā pirmais latvietis no Vācijas ieceļoja Dr. L. R. Līcis. Viņš strādā kādā Mančesteras pilsētas slimnīcā un ar māc. Nelsona vidutājību palīdzējis granīta zemē ieceļot vairākām latviešu ģimenēm. Štata galvaspilsētā Konkordā strādā ārsti A. Vēverbrants un K. Birgers, bet tuvākā apkārtnē darbu atradusi zobārstes Timbores ģimene un māc. A. Kalnājs. Kaut latviešu te vēl samērā maz un tie paši dzīvo izkliedus, tomēr viņi izmanto katru iespēju, lai apmainītos domām, kas tik svarīgi svešajā vidē. Viņu vidū dzīvo arī dziedone E. Kiršteina un pianiste A. Kiršteina-Līce, kas abas rosīgi piedalās sarīkojumos un amerikāņiem demonstrē latviešu dziesmu un mūzikas burvību. Sevišķu ievērību izpelnījusies A. Kiršteina-Līce, kas prof. Vaitmora (Whitmore) rīkotajā stipendiju konkursā ieguva pirmo vietu, atstājot aiz sevis 10 amerikāņu pianistus. Vietējā prese slavēja latviešu pianisti un apbrīnoja tās briljanto techniku. Viņa angažēta lielākajā Mančesteras raidītājā, kur ik nedēļas sniedz latvju autoru darbu atskaņojumus.

Garīgās aprūpes darbu uzņēmies bij. Lubānas draudzes mācītājs A. Kalnājs. Sadarbībā ar amerikāņu māc. Nelsonu un Frendbergu panākts, ka Konkordas luterāņu baznīca savas durvis atvērusi arī latviešu luterāņiem. **A. Sedasdēls**

Sav. valstīs, maijā.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

★ Vašingtonā nodibinātajā Centrālās un Austrumeiropas valstu politisko darbinieku komitejā latviešu, polit. darbiniekus pārstāv bij. ministru prezidents A. Bļodnieks.

★ Bukskauntijas latviešu ev. lut. draudzes valdē ievēlēti K. Igals, Fr. Lange, F. Šulcs, M. Rīvalds un A. Bergs; revīzijas komisijā P. Grīnbergs, A. Reinis un E. Tiliks, bet dāmu komitejā A. Šulce, E. Tilika, E. Igale, E. Berga un V. Liepiņa. Draudzē reģistrējušies 180 latviešu. Noorganizēta svētdienas skola, ko vada A. Bergs.

★ Filadelfijā 1951. g. 29. aprīlī notika Amerikas latviešu baptistu dziesmu dienas piedaloties Bostonas, Bakskauntijas, Čikagas, Ņujorkas, Filadelfijas, Klīvlendas, Dienvidkarolainas u. c. baptistu draudžu koriem.

★ Filadelfijas sabiedriski literārais pulciņš latviešu invalidu, atraitņu un bērnu atbalstam ziedojis 25 dol.

★ J. Rīsberga būvuzņēmums Long Ailendā pie Ņujorkas pag. gadā apgrozījis 1,5 milj. dolaru. Līdz š. g. rudenim uzņēmums, kas nodarbina 130 vīru, paredzējis vēl uzcelt 1000 ģimeņu māju.

★ Grand Rapidas sabiedriskās dzīves vadība līdz šim atradās draudžu rokās. Tagad nodibināta latviešu biedrība ar priekšnieku mag. iur. V. Vītiņu. Valdē ievēlēti Krebs, Zeltiņš, T. Leimanis, O. Jansons, A. Ošenieks un T. Gorsvans, bet revīzijas komisijā A. Kangars, K. Tālbergs un R. Vēliņš. Biedrības priekšnieks vairāk nekā 100 priekšlasījumos iepazīstinājis amerikāņu sabiedrību ar latviešu tautas un valsts likteņiem.

★ St. Luisā un apkārtnē dzīvojošie tautieši noorganizējuši sistēmatiskus dievkalpojumus. Pirmajā dievkalpojumā latviešus svecica arī amerikāņu mācītājs A. Neimans, bet dievkalpojumu vadījis māc. T. Vēdrele. Draudzes kopas pārvaldē ievēlēti Dr. Lesnieks (priekšnieks), E. Sarkans, J. Lezdiņš, I. Zīverse un E. Lapiņš.

★ Fargo latviešu biedrībā par priekšnieku ievēlēts inž. A. Krastiņš.

★ Baltimores un apkārtnes latviešu biedrība vienojusies ar vietējo radio sabiedrību (WBMD) par latviešu pusstundām, kas pagaidām notiks vienu reizi mēnesī. Referāti būs angļu un latviešu valodā. Nodibinātās DV nodaļas valdē ievēlēti E. Āre, I. Blosfelds, A. Cielaviņš, K. Detlavs, māc. V. Mežezers un A. Pelčers.

★ Villiamantika draudzes pārvaldē ievēlēti J. Vālēns, J. Pļaviņš, A. Indars, A. Pochevics, A. Rāviņš un A. Kalniņš, bet revīzijas komisijā K. Pukinskis, S. Indrāne un J. Skvorcovs. Gada laikā draudzes locekļi latviešu sabiedriskiem pasākumiem ziedojuši 900 dolaru. Draudzes mācītājs K. Kronis un ērģelniece E. Brigmane strādā bez atlīdzības. Draudze reģistrēta kā pastāvīga latviešu draudze.

★ Filadelfijas latviešu jaunatnes pulciņš izstrādājis statūtus, kas nosaka, ka pulciņa mērķis ir apvienot Filadelfijas un apkārtnes latviešu jauniešus pašdarbībai, savstarpējai palīdzībai un kopībai, sava gara, prāta un miesas spēju izkopšanai, lai, sekojot Kristus mācībām, kļūtu par krietniem demokratiskas sabiedrības locekļiem, savas tautas interešu un cilvēces brīvības un taisnības ideālu drošsirdīgiem cīnītājiem.

★ Ņujorkā 75 g. vecumā miris tālbraucēju kapteinis A. Kiršfelds. Nelaiķis ilgus gadus braucis uz Austrumāzijas kuģiem. Pirmā pasaules kaŗa laikā K. veda kaŗaspēku un kaŗa materiālus no Amerikas uz Eiropas ostām. Latvijas laikā brauca uz Grauda rēderejas kuģiem. Otrā pasaules kaŗa laikā vadīja latviešu kuģus zem ASV karoga.

★ Filadelfijas sabiedriski literārais pulciņš par valdes locekli kooptējis sabiedrisko darbinieku Staņislavu Jaundzemu.

★ Sirakūzās un tās apkārtnē dzīvo apm. 350 latviešu. Par ev. lut. draudzes kopas priekšsēdi ievēlēts A. Ozols, bet valdē E. Zirnis, J. Sakne, E. Eglītis, A. Kiršfelds. Dievkalpojumus vada māc. T. Sīraks.

★ Filadelfijas tautietei Inārai Ošītei piešķirta stipendija divu gadu studijām Vilsona kolledžā Čembersburgā, Pensilvēnijā.

★ Latviešu apvienība Oklandē, Kalifornijā, savā pirmā sarīkojuma atlikumu ziedojusi latviešu invalidiem Vācijā.

★ Kolorado Springsas latvieši YMCAs rīkotajā starptautiskā vakarā piedalījās ar daiļamatniecības izstrādājumiem. Ievērību guva O. Sāpes kokgriezumu kollekcija. Mākslinieks Bergs bija izstādījis šaržus un karikatūras. Sarīkojuma noslēgumā nesen dibinātais latviešu vīru dubultkvartets dziedāja latviešu tautas dziesmas.

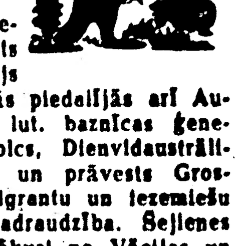

★ Balaratas ev. lut. latviešu draudzē par pastāvīgu mācītāju aicināts A. Buģis. Par draudzes padomes priekšnieku ievēlēts J. Skuja, bet par dāmu komitejas priekšnieci E. Ābele.

★ Adelaides St. Stephena baznīcā amatā ievests latviešu draudzes mācītājs Verners Voitkus. Svinībās piedalījās arī Austrālijas apvienotās ev. lut. baznīcas ģenerālprezidents Dr. J. Stolcs, Dienvidaustrālijas distrikta prezidents un prāvests Grosbachs no Melburnas. Imigrantu un iezemiešu vidū valda miers un sadraudzība. Šejienes luterāņu lielākā daļa nākusi no Vācijas un savu mātes valodu runā vēl tagad.

★

★ Latviešu apvienība Brazilijā nesen rīkoja plašu latviešu tautas dziesmu vakaru. Programmu izpildīja LAB jauktais koris diriģ. V. Geca vadībā un dziedātāji A. Kalnapuķe, Rita Sproģe, H. Elerse un O. Lezdkalns. Trīs dziesmas Latvijas goda konsula Stola kundzes klavieru pavadījumā dziedāja Aleksandrs Glinskis. Vakars bija kupli apmeklēts, klausītājos arī daudz Sanpaulas igauņu kolonijas locekļu.

★ Kopenhagenas latviešu ģimnaziju beiguši N. Surmoņina un V. Zēvalde, bet pamatskolu A. Freimane, Z. Pokšāne un Zēvalds.

★ Tīstedē miris inž. Teodors Celms. Nelaiķis bija stud. korporācijas Selonia loceklis.

★ Stokholmas zviedru vidusskolu beiguši I. Elche un I. Silniece, bet Upsalas — O. Veģe un A. Breikšs.

★ Kopenhagenā nesen viesojās amerikāņu žurnālists Seimurs Freidins, sevišķu interesi veltījot Baltijas valstu bēgļiem. Tautību pārstāvji žurnālistu informēja par pašreizējo stāvokli Baltijas valstīs.

★ Jenčepingā no 21.—30. jūlijam notiks Zviedrijas latviešu skautu un gaidu nometne. Piedalīšanās maksa 30 kronas.

★ Tīstedes, Dānijā, veco ļaužu mītnē pašreiz vēl 54 latvieši, viņu vidū arī pirmais Latvijas izglītības ministrs K. Kasparsons.

★

★ Pakistanā uz 70 mūža gadiem atskatījās pazīstamais pašvald. darbinieks Ed. Zvaigzne.

PA JAUNĪBAS TEKĀM

MARGARITA KOVAĻEVSKA

Čiepa stāsta sesto pasaku

Lūk, ko man atrakstīja Čiepa no Jaunās pasaules:

„Tā ir tūkstoš deviņi simti piecdesmitpirmā gada janvāra mēneša pēdējā diena, kas mani izvada no Eiropas. Pūš aukstu vēju taures, ķērc kaijas, debesīs stumdās mākoņu ķēmi, bet krasts — pēdējās Eiropas zemes strēmelīte — ir pelēks un tukšs. Tikai divas skaistas Brēmenes meitenes zīda zeķēs autām kājām mīņājas un lēkā, pasmaida un sauc, un baltiem mutautiņiem, tāpat kā kaijas spārniem, vēdina uz kuģa pusi. Tur pie dūmeņa stāv nēģeris, plats un ērts, — viņš vedīs sev melnajās krūtīs līdzi kādu Brēmenē izskūpstītas nakts skurbuli.

Krasts pamazām attālinās. Skatos, es patiesi skatos abām acīm, un tomēr neaptveru šī brīža lielumu un vienreizību. Viss, kas mani šajā pasaules daļā saistīja, nu nogulstas aizgājībā. Ir pārpalikusi tikai viena seja, kāda cilvēka seja, kas it kā tinas kuģa dūmos. Bet dūmos izplūkās vējš, pagaisīs arī tā. Ak jā, varbūt viena otra Jelgavas, Rīgas un Liepājas dienu aina vēl tikko jaužami paspīd tālā saules starā, lai atkal noplaktu kā nekad nebijusi. Cik sausas, sausas var dažreiz būt acis, cik nedzīvi tukša sirds.

Es uzgriežu krastam muguru.

Mūsu modernais Noasa šķirsts saucas kāda amerikāņu ģenerāļa vārdā. Ne tas liels, ne mazs, šis kuģis — viscauri dienai un ūdenim piemērot pelēki krāsots. Bet viņš ir pietiekami ērts, lai sevī uzņemtu tūkstoš galvu lielu dažādu pasugu ļaužu baru. Un šim baram būs doties projām uz citu zemi, lai tur vairotos, vītu jaunas ligzdas, krātu mantu un ar laiku pārvērstos amerikāņos.

Ko lai dara, ka pasakas mīt galvā, tās neplaukst īstenības dārzā. Manos sapņos, kuģim krastu atstājot, vēja taurēm vajadzēja sēri un gaŗi pūst pāri pilsētām un lauku uzkalniem mūsu valstu himnas — lai tās dzird mūsu senči smilšu kalniņā un pati dzimtene, un zina, kurp mēs aizklīstam — kā bandu bērni. Te, Eiropā, vācu zemē, mums pietrūka māju un nebija darba; tur, dzimtenē, asiņu apglumis mūdzis sēj nāves postu, rij mūsu maizi un deldē mūsu zemi. Kaut mana dūre uztūktu tik liela, ka pāri trejdeviņām jūrām varu triekt to viņa utu apsēstajā pakausī! Ak Dievs! — kāds naids manu sirds tukšumu pilda!

Un es esmu viena ar savu ceļa somu raibajā sievu un bērnu barā, kas stumdās un grūstās lejup pa šaurajām un ļoti stāvajām kuģa kāpnītēm ģenerāļa vēdera dziļumos. Attālinās dienas gaisma, — mūs sagaida blāvi iedzeltenas un sarkanas elektrisko spuldžu actiņas. Tās būs mūsu saules uz divām apaļām nedēļām jūras dziļumā. Mūsu telpa, kurā esmu iedalīta, ir plata un pilna četrstāvu gultām ar šauriem gaitenīšiem pa vidu. Man laime būt kopā ar dažām latvietēm, un mūsu guļamvietas kā putnu lizdas viegli šūpojas trešajā stāvā. Tas labi, mēs esam vairāk savrup, un te arī vairāk gaisa un miera.

Lejā kūņājas pārāk silti saģērbti un raudulīgi bērni, ukraiņu un poļu mātes izvēlas apakšējās guļamvietas, kas man atgādina skapja atvilktnes — zemas un tumšas. Tur ierīkojas arī sievas, kas svinīgi pošas jūras slimībai, vai arī tādas, kāda ir mūsu ķirbja apaļuma ungāriete, kas sava resnuma dēļ nevar augstāk uztusnīt. Tā ir mīlīga un saulaina ungāriete. Viņai vispirms ir jāizveļas laukā no guļamās atvilktnes, un tad otrādi jāspiežas atpakaļ, ja naktī iegribējies apgriezties uz otriem sāniem.

Hē, tik vien to bēdu pasaulē! Lūk, ir gan viena liela, liela bēda — viņa vakaros dzied savas dzimtenes smeldzīgās dziesmas. Mēs pārējās klausāmies, mēs gara acīm redzam viņas dzimteni, mēs saprotam arī, kādēļ kalsnā telpas pārraudze — kas vakaros iepin matos papīra vīstoklīšus un vienmēr tik lietišķa un barga — aizsedz rokām seju un raud: arī viņa ir ungāriete, sāp dziesmu uzvandītā sirds. Un viņa izskatās tik jocīga, tik jocīga, viņas vīrišķīgā seja laikam tikai ļoti lielās bēdās savelkās raudu grumbās. Ungārija, Ungārija, zeme bez jūras plašuma — viens tavs bērns raud okeana vidū!

Bet ir arī citas nelaimes. Lūk, uz kuģa no mutes mutē izplatījusies gudrība, ka pret varbūtēju jūras slimību labākais līdzeklis ir ķiploks. Ukraiņu vecās mātes nu spēcina dūšu un ēd ķiplokus acis piemiegušas, kā trusenes. Nu blakus čardašam plīvo viņu nelāgā smaka, bet pagaidām mēs vēl savā starpā pasvešas, un neviena atklāti nekurnam. Uz kuģa ķiplokus ēst aizliegts.

Un tā aizpeld jūrā viena diena, arī otra. Nogulst pirmie iespaidi par cilvēkiem, pierod acis pie dzeltenīgās spuldžu gaismas, kas it kā jaunākas un daiļākas dara sejas, un mūsu drēbju un paunu pelēcību noslēpj mīkstās ēnās. Kuģis vēlīgi šūpo un aijā mūs naktīs un dienās. Virs mums augšējās šūpolēs valstās arī korķa vestes ar viegli sāļu jūras smaržu. Ir labi, Dievs Kungs, tavā šķirstā!

(Turpinājums 6. lpp.)

JĀNIS VESELIS

ZINTA

TEIKSMA

Saules meita Zinta aizgāja savās zili melni zaļajās krāsās no Laimas zemes. Ap viņu sabruka sveši ļaudis, svešas mājas, sveši kalni. Viņai lika pupas malt, svešus slieksņus mēzt, vaŗa bungas rībināt. Kaut gan daudz nesaprotamu balsu apkārt murdēja, viņa juta sanam tikai vientulību. Viņa paslēpa savus dārgumus sevī, lai tos neviens nevarētu samaitāt. Kad viņai kļuva pārāk grūti, viņa klausījās uz tālumiem, kur viņas tautieši nesa to pašu jūgu, vientuļi, noslēgti, spītīgi apņēmušies izturēt. Zintā kaut kas ietrīsējās: es neesmu viena.

Pelēkajā brīdī, kas kā pelni bārstījās viņas dvēselē, saplūstot ar viņas zili melni zaļajām krāsām, pie viņas ienāca seno teiksmu zinātājs. Viņš ieslīdēja klusi, nemanāmi kā gars, bet viņš bija klāt. Viņa dzirdēja plūstam viņa domas no klusuma: tur vizēja Dieva, Laimas, Māras veidoli, tur pa saulainiem pakalniem, gaiši zaļām birzīm staigāja Dieva dēli ar Saules meitām, tur dziesmas trizuļoja zem smagiem ozola vainagiem, tur viss bija kā senāk. Zintai viss tas likās tāls, it kā zilā Aizsaulē grimis. Kaut būtu drusku patiesības! Māns, viss māns!

Tad viņa juta rokas ap saviem pleciem, tādu cietu, īstenu glāstu, jo pie viņas bija atnācis tālu laiku zinātājs, kas teica: viss, kas bijis, ir arī tagad, nekas nezūd tautas mūžā, tikai paslēpjas mūsu asinīs, mūsu dvēselēs. Mūsu varā ir teiksmu augšā celt, saulē saukt, īstenu darīt.

Zinta atspieda galvu pie viņa pleca, ielika savu augumu viņa rokās. Viņai bija tik labi kā nekad.

Pa Staburaga bērnu tekām

22. NODARBĪBAS

Vai esat dzirdējuši stāstiņu par ezi kurmja alā? — Reiz ziemā nosalis ezis lūdzies, lai kurmis to ielaižot savā siltajā alā. Kurmis arī iežēlojies un atļāvis ienākt. Bet siltumā ezis izpletis savas adatas uz visām pusēm un iekārtojies tik ērti, ka kurmim vairs nav bijis vietas un bijis jāduras uz eža asajām adatām. Tad kurmis teicis, lai nu ezis saraujoties drusku ciešāk, bet ezis īgni atņurdējis: „Ne prātā nenāk! Kam te nav diezgan labi, lai iet citur!"

Protams, visi būsim vienis prātis, ka ezis rīkojies varen nekaunīgi. Bet vai paši kādreiz nerīkojamies tāpat kā ezis? Atcerieties šādu labu padomu: Nedariet nekad citiem tā, kā negribat, lai citi jums dara. Jums nepatīk, ka kāds lielāks puisis dara jums pāri — nedariet arī paši nekad pāri mazākiem. Bet izturieties krietni un godīgi, palīdziet, kur vien spēdami, esiet pieklājīgi. Tikai tad jums tiesība sagaidīt arī no citiem to pašu.

DAŽI PADOMI PIEKLĀJĪBĀ

Izskats: Nebaidies no netīrām rokām, bet nekad nestaigā tāds apkārt pēc darba. Netīra mute, kakls, deguns vai ausis liecina, ka viņu īpašnieks ir nevīžīgs un paslinks. Neapcirpti un nesasukāti mati padara katru seju nepatīkamu. Vienkāršs, bet tīrs un glīti salāpīts apģērbs liecina, ka valkātājs ir godīgs puisis, kārtīga meitene. Turpretim lepns, bet netīrs, nosmulēts un ieplēsts uzvalks pa laikam mugurā palaidnim. Katra tava skolas grāmata, darba rīks, rotaļlieta vai cits tavs piederums liecina par tevi — labu vai ļaunu.

Dienas gaitas: Rītos gultā ilgi valstās sliņķis, bet čaklais mostas agri un ceļas veikli. Sēdi taisni, stāvi un ej vingri, lai katrs redzētu, ka esi brašs zēns, mundra meitene. Iekārto visas savas gaitas, lai nekur bez vajadzības netraucētu citus ļaudis. Darbu beidzis, noliec visu kārtīgi savā vietā. Pie galda ēdot izturies klusi, nerunā bez vajadzības. Ēd kārtīgi, bez steigas un ar mēru. Kumosu mutē liec tikai ar dakšiņu vai karoti, nevis ar nazi. Dzer tikai no krūzītes vai glāzes, nevis no šķīvja. Neškindini traukus, nečāpstini lūpas. Nesniedzies pēc ēdiena pāri visam galdam, bet palūdz, lai tev pasniedz. Pēc azaida noslauki lūpas mutautā un neaizmirsti pateikties. Gulēt ejot, noliec apģērbu kārtībā, lai rītā to atkal viegli atrastu.

Satiksme ar citiem cilvēkiem: Sveicini visus paziņas laipni un droši, skaties sveicināmam acīs. Cepuri pacel cēli un neturi to priekšā sejai. Paklanoties paloci ne tikai galvu, bet visu stāvu. Ejot sveicini neapstādamies, bet stāvot turi papēžus kopā. Sēdēdams vari sveicināt tikai braucot pajūgā vai auto. Nekad nesniedz pirmais roku vecākam cilvēkam, bet tev sniegtu roku satver droši un neaizmirsti reizē pasveicināt (palocīties vai pacelt cepuri). Uzklausi ar cienību, ko saka vecāki cilvēki: ja nevari ar visu būt vienis prātis, neizrādi savu nepatikšanu. Nejaucies neaicināts sarunā: ja tev kas steidzami vajadzīgs, atvainojies par traucējumu un pasaki savu vajadzību īsi un skaidri. Svešā vietā neej nepieklauvējis un nekā neņem bez atļaujas. Uzrunāts atbildi pieklājīgi, īsi un skaidri: ja uzrunātājs stāv, tad arī tev jāpieceļas. Pateicies par katru tavu izpildīto lūgumu. Ja tev ko neatvēl, nekaulējies un nekīvējies. Ja negribēdams esi otru apvainojis, tūlīt atvainojies. Tāpat dari, ja esi netīši apgāzis kādu citam piederīgu lietu vai uzgrūdies otram cilvēkam. Ejot pa ielu kopā ar draugiem, neesi draiskulīgs un neplosies. Neaizņemiet visu celiņu, neejiet blakus vairāk par trim. Ej gar labo ceļa malu, griez ceļu pa labi, ej gaŗām pa kreisi. Vietās, kur dzīva satiksme, pārej ielu tikai krustojumos. Nekad netraucē citus ļaudis. Arvien palīdzi veciem cilvēkiem, bērniem un sievietēm — atdari durvis, piedāvā savu vietu.

Kā redzat, visi šie padomi ir gluži parastas lietas. Tādēļ nenāksies grūti tos pildīt.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazskautu vadītājs

Mīklas un uzdevumi (7)

Uzdevis J. Ķiploks

1. Kas bija Vīteļu Pēteris?

a) Kauguru nemieru vadonis,
b) Lāsberģa muižas nemieru vadonis,
c) Mežmuižas nemieru vadonis.

2. Kad notika 1. vispārējie dziesmu svētki Latvijā?

a) 1877. g.,
b) 1873. g.,
c) 1870. g.

3. Kādu lugu izrādīja pirmajā latviešu teātŗa izrādē Rīgā?

a) Mucenieks un muceniece,
b) Kas tie tādi, kas dziedāja,
c) Žūpu Bērtulis.

4. Kā saucās pirmais laikraksts latviešu valodā?

a) Pēterburgas Avīzes,
b) Mājas Viesis,
c) Latviešu Avīzes.

5. Kas der kopā?

a) 1. Indulis, 2. Vizbulīte, 3. Ārija, 4. Lielvārdis;
b) 1. Vaida Vārpa, 2. Zena Valdmane, 3. Līvija Saika, 4. Anna Ābolti̦ņa;
c) 1. Mirdza, 2. Normunds, 3. Laimons, 4. Asja;
d) 1. Antonija, 2. Aleksis, 3. Ilze, 4. Rūdis.

Katrā grupā viens no četriem vārdiem lieks un svītrojams, bet pārējie trīs ir kāda latviešu literātūras darba tēli.

6. Latvijas upes

```
        | — | + — + — +
  • — — | + | — — +
      + | + | — + + — — — +
      + | — | + — +
— + + — | + | — +
  + — + | — | +
— + + — | + |
```

+ = patskanis; — = līdzskanis.

Katrā līmeniskā un vidējā stateniskā rindā jāizņāk pa upes nosaukumam.

7. Latviešu dzejnieki par pavasari

EDVARTS — Bērz, brī, bu, cis, dos, ga, gā, ģē, il, is, ke, kad, ki, ķais, laiks, lī, los, ļos, nā, niš, pa, pie, pos, sau, slai, slī, ta, tei, ties, tīk, un, ve, vē.

KLĀRA — Dēt, dos, dvēs, gu, gu, il, kal, kas, koks, le, lie, na, nos, nu, pil, pol, pret, pū, sa, tā, var, vie, viz, zie, zie, zil.

VILIS — At, do, go, ja, ji, ji, li, lī, ļi, ni, vē, vē, za, zi, zie.

Dažas piezīmes par filateliju (2)

KRĀŠANAS APJOMA UN KOLLEKCIJAS VEIDA IZVĒLE

Pastmarku krāšanu varam salīdzināt ar ceļojumu pasaulē. Lai ceļojumu padarītu interesantu un no tā gūtu iespējami pilnvērtīgākus iespaidus, ir nepieciešami izvēlēties piemērotāko maršrutu. Tāpat arī, pastmarkas krājot, ir lietderīgi jau sākumā izšķirties par to, vai krāt tikai vienas vai vairāku valstu pastmarkas. Visas pasaules valstu pastmarkas parasti krāj tikai nedaudzi, jo tas prasa daudz brīva laika un līdzekļu, plašus filatelistiskus sakarus un bagātīgas priekšzināšanas.

Pirmās dienas vēstule — FDC no Johana Štrausa (sen.) pastmarku izdevuma

Pazīstamos saukļus „Apceļo savu dzimto zemi", vai arī „Pirms nepazīsti savu dzimteni, nedodies ārzemju ceļojumā" varētu attiecināt arī uz pastmarku kollekcijas izvēli. Krāt iespējami pilnīgāku Latvijas pastmarku kollekciju būtu katra krājēja pirmais uzdevums. Tā atsvaidzināsim atmiņas par dzimteni, iegūsim filatelistiski vērtīgu kollekciju un nākošām audzēm saglabāsim vēsturiskas un kultūrālas vērtības. Ar šādas kollekcijas palīdzību varēsim ieinteresēt par sevi arī cittautiešus un pārskatāmi parādīt savas valsts krāšņumu un sasniegumus.

Ieteicams krāt arī tās valsts pastmarkas, kurā pašreiz esam atraduši trimdas mājvietu — tās visvieglāk pieejamas. Vietējos pastos šādas markas varēsim iegādāties nezīmogotas, bet parastās korespondences ceļā zīmogotas. Katrs savā valstī varēs vieglāk izsekot arī pastmarku jaunizdevumiem, un tā kollekcijā nebūs pārāk daudz tukšu robu.

Markas varētu krāt arī pēc valstu grupām, piem. Baltijas, Skandināvijas vai tml. Šo valstu pastmarku izdevumos, tāpat kā to vēsturē, saskatāma zināma kopība, kas kollekciju padarīs interesantāku.

Filatelistu aprindās dažas valstis ir sevišķi populāras, un par tām vienmēr ir dzīva interese, piem.: Šveice, Somija, Zviedrija, ASV, pēckaŗa Rietumvācija u. c. Šādu valstu pastmarkas katalogos parasti vienmēr ir labi novērtētas, un nav jābaidās no straujas vērtības samazināšanās. Turpretī, piem., par Portugales, Italijas vai Francijas pastmarkām ir visai maza interese, un tās vairāk pazīstamas kā masu prece.

Arī Baltijas valstu pastmarkām starptautiskā mērogā piemīt slīdoša tendence. Tas izskaidrojams ar to, ka tās vairs nepastāv kā neatkarīgas valstis un jaunas pastmarkas vairs neizdod. Filatelisti tādēļ šo valstu pastmarkas no jauna vairs neuzsāk krāt. Tirgotāji, izvairīdamies no ilgstošas līdzekļu ieguldīšanas, šīs markas laiž tirgū par stipri pazeminātu cenu. Tas mūsu nodomu var tikai veicināt.

Daudzās valstīs jaunizdoto pastmarku pirmajā apgrozības dienā lieto arī speciālu pirmās dienas zīmogu. Jaunizdotās pastmarkas — uz īpašas, gadījumam atbilstošas aploksnes, apzīmogotas ar speciālo pirmās dienas zīmogu, — filatelisti ļoti iecienījuši, un tās pazīstamas kā FDC (First Day Cover). No tām iespējams komplektēt atsevišķu skaistu un ļoti vērtīgu kollekciju.

Dažādu starptautisku vai svarīgu valsts notikumu atzīmēšanai, piem., pasaules olimpiskās spēlēs, dažādos kongresos, izstādēs, plašāku apjomu skautu nometnēs u. t. t. pasta iestādes lieto speciālus zīmogus. Arī šādām un līdzīgām aploksnēm ir filatelistiska vērtība, un tās var ietilpināt vai nu parastā kollekcijā, vai arī veidot pilnīgi atsevišķu. Ļoti interesantu kollekciju varētu sakārtot arī no atsevišķas valsts visu pasta iestāžu zīmogiem.

Populāras ir dažādu attēlu motīvu kollekcijas, kurās nenozīmīgas ir valstis vai serijas, ja vien attiecīgās pastmarkas atbilst izvēlētajam motīvam. Ļoti populāra ir, piem., Vispasaules pasta apvienības 75 g. pastāvēšanas marku kollekcija, jo šo notikumu ar jaunām pastmarku serijām atzīmēja visas pasaules valstis. Iecienītas arī daudzas citas motīvu kollekcijas, piem., Sarkanā krusta, valsts prezidentu, karaļu, sporta u. t. t.

Pastmarku iespiešanas darbu spiestuvēs veic izcilus labi kvalificēti darbinieki ar sevišķi lielu rūpību, tomēr arī šeit iespējamas dažādas technis-kas kļūmes. Tās atspoguļojas pastmarkās, piem., plates plaisas, nepareiza krāsa, ieraksta kļūdas, nepilnīgs zobojums u. t. t. Lielākos apmēros kļūdaini iespiestās markas pasta pārvaldes iznīcina vai pārvērš makulatūrā, bet gadās arī, ka sīkākas kļūmes nepamana un, pasta iestāžu pārdotas, tās kļūst par filatelistisku retumu. Ar tām var papildināt parastās kollekcijas, vai arī veidot speciālas.

No šiem piemēriem redzam, ka pastmarku kollekcijas veids un objekta izvēle var būt ļoti dažāda, atkarībā no kollekcionāra intereses. Izvēloties vienu vai otru veidu, tomēr ir jāievēro, ka filatelistiska vērtība ir tikai tām pastmarkām, kurām ir arī pasta vērtība resp. kas pārdotas pasta iestādēs vēstuļu vai citu pasta darījumu apmaksai. Dažādas propagandas, Ziemsvētku un līdzīgas markas ir filatelistiski bezvērtīgas un pastmarku kollekcijās nav ietilpināmas.

Rūdolfs Norītis

Atrisinājumi mīklām un uzdevumiem

(6)

1. Šie vārdi bija iekalti Nāves salas piemineklī.

2. Liepna ir ciems. Kārlis Kļava bija pasaules meistars šaušanā.

3. 1919. g. 8. jūlijā Latvijas valdība atgriezās Rīgā. 1920. g. 1. maijā sanāca Latvijas Satversmes sapulce. 1918. g. 18. novembrī proklamēja Latvijas valsti. 1919. g. 23. maijā Rīgu atbrīvoja no lieliniekiem. 1921. g. 26. janvārī lielvalstis atzina Latviju de jure. 1918. g. 15. janvārī Latviešu nacionālā padome Pēterpilī pieprasīja Latvijas neatkarību. 1919. g. 22. jūnijā latviešu-igauņu vienības sakāva vācu landesvēru pie Cēsīm.

Jaunajiem makšķerniekiem

„Ja neķersies man, ķersies manam brālim," teica reiz čigāns un turpināja makšķerēt dubļu peļķē uz lielceļa kāda gada tirgus tuvumā. Kad ziņkārīgie, kas lielā skaitā drūzmējās ap „makšķernieku" un labu brīdi par viņu zobojās, beidzot atgriezās tirgū pie saviem pajūgiem, tiem atlika atzīt, ka čigānam taisnība. Viņa brālim pa to laiku bija tiešām labi ķēries — tas bija pamatīgi „aptīrījis" visus tos ratus, kuŗiem neviens nebija klāt un kur vien kas labs bija atrodams.

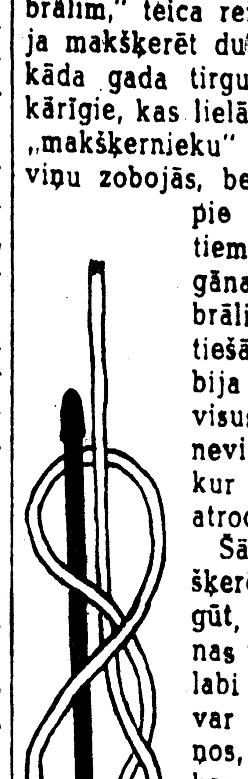

Šādus panākumus makšķerēšanā vienmēr nevar gūt, pat ne makšķerēšanas vecmeistari. Bet ja ir labi rīki, tad daudz ko var dabūt arī tādos ūdeņos, kur pavisam maz kas atrodams.

Pie labu rīku gatavošanas pieder prasme — noturīgi iesiet auklā makšķeres āķi. Te papildus tiem mezgliem, ko skauti un gaidas mācās savās nodarbībās un kas atrodami skautisma rokasgrāmatās, jāiemācās siet vēl viens. To uzmest ir it viegli — divas reizes apņem auklu āķa kātiņam, un tad vienu auklas galu izņem šiem divi gredzeniem vēl pa apakšu cauri. Vislabāk to saprast, aplūkojot zīmējumu, kurā mezgls redzams nesavilktā stāvoklī. Šo mezglu sauc par astotnieku, jo tas atgādina cīparu 8. Savelkot tas kļūst mazs, gluds un tik noturīgs, ka nekad neiet vaļā. Bet savilkšana ir jāizdara pareizi, savelkot tā, lai āķa kātiņa vienā pusē būtu redzami tikai divi auklas gredzeni, bet otrā pusē — vienkāršs mezgla pirmais metiens, kam viens auklas gredzens iet tieši pāri.

Ja makšķeres aukla gatavota no kādas cietas mākslīgas šķiedras, tad mezgls būs labi noturīgs tikai tad, ja kātiņam aptīti kādi 5—6 gredzeni un tiem pa apakšu izņemti auklas gali.

P. L.

[illegible] nolaupīja baigā pa-[...] tikumus [...] kājām vai raujam to [...] no rokām; cerību dārg-[...] tikai retais redz sapnī. Bet [...] mums ir. Vajag tikai mazliet [...] un labas gribas, un tās lau-[...] no mūsu krūtīm ar pavasarīgu [...], ar jauneklīgu spirgtumu.

Lūk, Londonas latviešu koris Va-sarsvētku priekšvakarā stāv mūsu priekšā uz skatuves. Vizuļo tautas tērpu zīļu vainagi, laistās tērpu košās krāsas, mirb rakstītās villaines, spīguļo sudraba saktas, bet visam pāri laistās dziesmu sudrabs, kad diriģents Alberts Jērums paceļ rokas.

Dziesmas par gaismas pili, par ka-ŗameitu, par Beverīnas teiksmaino dziedoni, neskaitāmas reizes dzirdētas, liekas tik jaunas un pirmreizīgas. Šķiet, tikai tagad mēs īsti aptveram Beverīnas dziedoņa simboliku, ka dziesmu vairogs atsit bultas. Tagad mēs zinām, ka dziesma patiešām var būt kā sargātājs vairogs, kas atsit ne vien naidnieka bultas, bet arī sve-šniecības smagumu, kas dažkārt ir briesmīgāks par skaudrākām bultām.

Londonas latviešu koris dzied. Pa vidu dzidrais tembrs. Balsis ceļas un plok, sakļaujas un raisās. Brīžam dziesma ir tik klusa, klusa, ka tikko jaužama, tad atkal tā lido kā strau-jākais vanags. Alberts Jērums ir smalku niansu un maigu kontrastu meistars. Viņa rokai koris klausa kā burvju zižļa mājienam. Viņš neciena skaļumu, bet viņa klusums ir brāz-mains un pacilātības pilns. Tā ir lie-la māksla.

Bet. — kas tad ir šie dziedātāji, kas stāv mūsu priekšā, kas spēj mūs tā pacilāt? Vai viņus pašus nemāc dien-dienas rūpes, vai viņiem nav savas likstas un bēdas? Ir. Protams, ka ir! Tie visi ir ļaudis, kas augu dienu pavada darbā un vakara stundās, — kad citi snauduļo, raugās mazvērtīgās filmās vai lād savu likteni pie sveša pavarda, — ziedo un upurē latviešu dziesmai, spodrinot seno sidrabu. Dažkārt ir jābrauc vairākas stundas, lai nokļūtu koŗa mēģinājumā, jādrūz-mējas pārpildītos apakšzemes vilcie-nos, un tomēr šie cilvēki nāk un dzied, un viņu dziedāšana top par mūsu vairogu.

Vēl vairāk — šī dziedāšana šopava-sar priecinās visas miljonu lielās Lielbritānijas galvaspilsētas publiku. Latviešu gaismas pils skanēs britu festivāla publikai. Vai tas nav liels notikums? Kaut dziesmu dienas notiks tikai jūlija beigās, biļetes tām jau ta-gad pieprasa tik strauji, ka koncertu aģentūras neatceras tik lielu intere-si ne par vienu kori. Varbūt vienīgi mākslinieki ar pasaules vārdu varot sacensties ar latviešu dziesmas pie-vilkšanas spēku. Mēs tiešām esam ba-gātāki, nekā brīžam pašiem liekas.

Piecpadsmitais latviešu doktors Hamburgas universitātē

[...]rgas universitātes ,lat-[...] darba nopietnību lie-cina [...] skaits (44), kā arī tas, ka no 97 pēc 1945. g. immatrikulētiem latviešu studentiem sestā daļa, t. i. 15 [...] doktora gradu.

Nu Dr. med. gradu ieguvis Atis Freimanis — Latviešu studentu cen-[...] prezidija un stipen-diju fonda valdes priekšsēdis. Jauna-jam doktoram, par spīti kaŗā zaudē-tajam laikam, izdevies zinātnisko gradu iegūt tiešām jaunam — viņam tagad tikai 26 gadi. 1943. g. viņš pa-beidza Franču liceju Rīgā, 1946. g. uzsāka studijas Baltijas universitātē, bet 1947. g. iestājās Hamburgas uni-versitātē, ko ar ārsta gradu izcili pa-beidza 1950. g. novembrī. Dr. med. gradu viņš tagad ieguvis par disertā-ciju: Untersuchungen ueber die Ein-wirkung von Kupferionen und kupfer-komplexbildenden Stoffen auf die Hyaluronidase.

Par savā disertācijā skartajiem jau-tājumiem jaunais Dr. med. A. Frei-manis stāsta: „Pēdējos 10—15 gados medicīnas un dabzinātņu pētnieku prātus nodarbinājusi hialuronskābe, kas sastopama sevišķi chronisku ie-kaisumu vietu tuvumā. Hialuronskā-bes uzdevums ir padarīt asinsvadu sieniņas un organisma audus necaur-laidīgākus, tā nodrošinot asinskapillā-ru pareizu darbību un piešķirot au-diem pasīvas pretestības spējas pret dažādiem slimības dīgļiem, indēm un tml. Daļa slimības dīgļu mēģina šo pretestību pārvarēt, izdalot fermentu hialuronidazi, kas minēto hialuron-skābi noārda. Interesanti atzīmēt, ka arī čūsku inde un ļaundabīgu audzēju šūniņas satur šo fermentu. Savā di-sertācijā noskaidroju, ka vaŗa sāļiem, kas noteiktā koncentrācijā sastopami cilvēka asinīs, slimības gadījumā ir spēja šī slimības dīgļu izdalītā fer-menta — hialuronidazes — darbību ievērojami traucēt.

Pēdējos gados pētniekus nodarbina arī t. s. vitamins P, kas lielā mērā no-stiprina asinskapillāru sieniņas un pamazina audu caurlaidību. Šāda ie-darbība pavedināja uz domām, ka P vitamins varētu iedarboties uz hia-luronidazi, kas arī pierādījies ekspe-rimentos. Noskaidroju arī, ka šī P vi-tamina kombinācija ar vaŗu iedarbību uz hialuronidazi var vēl pastiprināt."

Ar savu disertāciju Dr. med. Frei-manis ir paveicis nozīmīgu darbu P vitamina pētniecības laukā. Ļoti daudz viņš strādājis arī latviešu studentu organizēšanas darbā. Savus sabied-riskos amatus viņš pildījis arī pār-baudījumu un disertācijas izstrādāša-nas laikā un personiskas īpašības un trīs svešvalodu pārvaldīšana viņam palīdzējusi draudzīgu attieksmju iz-veidošanā ar cittautu studentu organi-zācijām, kam liela nozīme nākotnē.

O. V.

KULTŪRAS CHRONIKA

Oto Krolls, pazīstamā Rīgas mūzikāliju veikala īpašnieks, 26. maijā atzīmē 50 gadu darbību sabiedriskā un preses darbā. Trimdā Vācijā viņš vadīja savu mūzikāliju veikalu un apgādu Augsburgā, bet pašreiz dzīvo Či-kagā, kur noorganizējis mākslas aģentūru.

Pēteris Aigars kārto izdošanai dzejoļu krā-jumu, kas, paredzams, iznāks vēl šoruden. Dzejnieks dzīvo Anglijā, kur veic LBL darb-vedis pienākumus.

Latviešu dziesmu dienu sarīkojumā Anglijā no Zviedrijas, paredzams, ieradīsies kritiķis Jānis Rudzītis, dzejnieks Andrejs Eglītis un esejists Arturs Bērziņš.

Latvijas PEN klubs Stokholmā, sekojot klu-ba sekretāra Jāņa Rudzīša aicinājumam, ie-rosinājis sarīkot populārā igauņu rakstnieka Augusta Gailita vakaru ar autora piedalīša-nos. Gailits savu piekrišanu devis.

Aīda Niedra raksta jaunu romānu Pirmā republika. Rakstniece bez tam paredzējusi pārstrādāt romānu Važu rāvēji.

Rakstnieks Egils Kalme devies uz ASV. Vā-cijas trimdas periodā viņš sarakstījis vairā-kus darbus, no kuŗiem romānam Devītais vil-nis jau sarunāts izdevējs.

Dzejniece Karola Dāle ar mūža biedru bij. Rīgas apgabaltiesas priekšsēdi Viktoru Dāli un bērniem ieradusies ASV. Reizē ar Dāles ģimeni ASV krastā izkāpis arī prof. Lotārs Šulcs.

Baleta mākslinieki Marta Skujiņa, Valerija Riekstiņa, Rūdolfs Saule un Eižens Mežulis, ko trimdinieki atceras arī no Latviešu baleta ansambļa laikiem Vācijā, turpina rosīgi dar-boties savā mākslā Čikagā. Viņu līdzgait-nieks ir pianists V. Freimanis. Ansamblis 20. maijā Čikagā bija rīkojis baleta vakaru.

Austrālijas latviešu labdarības biedrība (ALLB) aprīlī bija sarīkojusi sava pirmā dar-bības gada atceri ar literāru vakaru, iztirzā-jot Kaudzīšu Mērnieku laikus. Piedalījās Eduards Polikevičs, Teodors Tomsons, Vill-berts Štāls un M. Siliņš.

Melburnas mākslinieku kopa īpašā sa-nāksmē protestējusi pret sabiedriskajām or-ganizācijām, kas neatalgo mākslinieku darbu.

Lietuvju rakstnieks saņem godalgu

Čikagā notika lietuvju rakstnieku kongress, kurā no Latviešu preses biedrības un Latviešu-lietuviešu vie-nības piedalījās un apsveica Emīls Skujenieks. Kongresā Lietuvju rakst-nieku biedrības žūrijas komisijas se-kretārs P. Jurkus paziņoja, ka orga-nizācijas prēmija, kas simboliski aiz-stāj kādreizējo Lietuvas valsts god-algu, par pēdējo gadu darbu piešķirta prozistam, līriķim un kritiķim Anta-nam Vaičulaitim, vērtējot viņa pro-dukciju visā kopumā, bet īpaši ceļo-jumu apraksatu grāmatu Italijas aina-vas. Godalga ir 500 dolaru liela. Līdz šim trimdā godalgoti lietuvju autori Bernards Brazdžonis, Fausts Kirša un Jurgis Jankus.

Vaičulaitis dzimis 1906. g. Vilka-višķu tuvumā. Beidzis Kaunas univer-sitāti, papildinājies Francijā. 1940. g. iestājies diplomātiskā dienestā un ie-celts par sūtniecības sekretāru Vati-kānā. Tajā pašā gadā atbraucis uz Ameriku, kur tagad ir universitātes profesors un laikraksta Aidas redak-tors. Viņa pirmais darbs parādījās 1926. g. Vaičulaitis līdz šim publicējis 7 grāmatas, no tām dažas jau agrāk godalgotas. Viņu skaita par lietuvju jaunklasicisma pārstāvi. Viņš mīl stingru, cietu formu; diezgan daudz tulkojis arī citu tautu autorus lie-tuvju valodā.

Latviešu rakstnieki trimdā, diemžēl, jau ilgāku laiku ir bez sabiedrības at-zinības redzama pierādījuma.

Olģerts Liepiņš

7000 marku studentu stipendijām

LSCS STIPENDIJU FONDA DARBĪBAS PĀRSKATS

Vācijā studē vēl ap 100 latviešu, bet ār-pus Vācijas ap 300. Ja pēdējie daudzmaz jau iekārtojušies dzīvē, tad Vācijā studējošiem jācīnās ar lielām grūtībām. Daudziem izce-ļošana stipri apgrūtināta vai pat neiespējama, sakarā ar kaŗa laikā zaudēto veselību vai citiem apstākļiem. Darbu atrast grūti, tā ka studentu materiālais stāvoklis varētu kļūt par iegansttu studiju pārtraukšanai. Lai grū-tībās nonākušie sākto darbu tomēr varētu turpināt, kalpojot visas latviešu tautas inte-resēm, Latviešu studentu centrālās savienī-bas Stipendiju fonds noorganizējis vairākas ziedojumu vākšanas akcijas — līdz šim skaitā trīs, ar savāktajiem līdzekļiem palīdzot stu-dējošai jaunatnei.

Stipendiju fonda valdes darbības pārskats no fonda dibināšanas dienas (1950. g. 12. 2.) līdz otrās ziedojumu vākšanas akcijas bei-gām (š. g. 28. 2.) atklātībai parāda savākto ziedojumu izlietošanu. Kasē ienācis DM 9.182,91, izdots DM 8.969,11, tā ka bilances dienā kasē bija vēl DM 213,80. No noguldī-tajām DM 7.493,22 izlietotas DM 6.753,88, bet pasta tekošajā rēķinā vēl DM 739,34. Kopā fondam tātad bilances dienā bija vēl DM 953,14 rīcības kapitāla. Kapitāla ieguldījumā ieskaitāmas vēl DM 6.886.— studentiem iz-maksātās stipendijas, no kā līdz šim atmak-sātas DM 80.—. Fondam ziedotas dažādas mantas par DM 190.97. Par DM 176,47 man-tas pārdotas, bet palikušas vēl nepārdotas mantas par DM 14,50. Technískie izdevumi, kas segti no vispārējo izdevumu kapitāla, prasījuši DM 163.—. Ziedojumos kopā sa-ņemts DM 7.920,37, kam klāt vēl nāk ne-pārdotās mantas par DM 14,50, tā ka galīgā summa ir DM 7.934,87. Vispārējo izdevumu kapitāla neizlietotais atlikums uzrāda DM 632,25, bet fonda līdzšinējās darbības laikā no ziedojumiem stipendiju izmaksai rezervē-tas DM 7.126,89. Augšējā pārskatā nav ietil-pinātas ziņas par 3. ziedojumu vākšanas ak-ciju. Par to ziņosim kādā citā laikraksta numurā.

Z. Z.

Viltota Rafaela madonna Ļeņingradas Ermitāžā

1509. g. Rafaela gleznotā Madonna ilgu laiku bija Albas hercogu īpa-šums. Pēc tam tā aizceļoja uz Londo-nu, kur 1836. g. to nopirka Krievijas ķeizars Nikolajs I, lai ievietotu Pē-terburgas Ermitāžā. Kad pēc 1917. g. revolūcijas sarkanajiem Krievijas valdniekiem ievajadzējās naudas, tie ķērās pie Ermitāžā uzkrātajām māk-slas vērtībām un apmainīja tās pret ienīsto kapitālistu dolariem. To 15 gleznu vidū, kuŗas ieguva amerikā-nis A. Melons, bija arī Albas Ma-donna, par ko padomju tirgoņi saņē-ma 6,5 milj. vācu marku, kas ir vis-augstākā cena, kāda jebkad maksāta par atsevišķu gleznu. Pēc Melona nā-ves viņa gleznu kollekcija pārgāja amerikāņu tautas īpašumā kā mirušā miljonāra dāvana, un Albas Madonnu novietoja Nacionālās mākslas gale-rijas 8. zālē ar 24. kataloga numuru.

Nesen padomju žurnāls Voks nācis klajā ar pārsteidzošu apgalvojumu, ka Albas Madonna joprojām karājoties Ermitāžā. Kad padomju sūtniecībai Vašingtonā pieprasīts paskaidrojums šajā jautājumā, atbilde bijusi: „Ja Voks kaut ko apgalvo, tas nozīmē, ka tā arī ir!" Taču Vašingtonas gleznu kollekcijas glabātājs Džons Uelkers apliecinājis, ka nekad neesot bijis ne mazāko šaubu par to, ka Nacionālajā mākslas galerijā atrodoties Rafaela oriģināldarbs. Vēl skaidrāk pateicis amerikāņu žurnāls Art News: „Ir zi-ņas, ka Ermitāžā izstādīta Rafaela Madonnas kopija. Ja tas tā tiešām būtu, tas nozīmē, ka Pad. savienība vainojama kārtējā pasaules un savas tautas muļķošanā, gribēdama pārlieci-nāt, ka tai vēl joprojām pieder glez-nas oriģināls."

—ga

Čiepa s[...]

(Turpinājums [...])

Bet trešā dienā jūr[...] šūpot spēcīgāk, daž[...] jo kā atvarā, cilvēk[...] svara, kājām pazūd p[...] ties kā tukšumā pakār[...] griežas visas iekšas, un [...] zaļgans bālums. Mūsu [...] smejas: mēs esam iebrau[...] manša kanāļa atklātā okeān[...] trīs dienās visi ir žirgti un [...] ra pilni, bet nu mēs redzē[...] tie stiprie, kuŗi vājie...

Es būšu stipra, sevī domāju, [...] mu iedalīta darbos mazbērnu [...] par galdu un ēdienu pasniedz[...] mānīgi sudrabotām paplātēm, k[...] skatās atkal tik krāšņi — kā [...] ceses Izlepītes virtuvē, kur viss [...] stās un mirdz. Es nesaslimšu — [...] vēlreiz sev saku, jo man te tīk labāk nekā ģenerāļa dziļajā vēderā. Te viss kā radīts pasakām. Mazais spā-nietis, iedzeltens un kustīgs kā kanā-riju putniņš, cilā vākus sudrabotām bļodām, te pazūd smaržu tvaikā, te atkal iznirst sveiks un vesels, lai ar visu pavārnīcu pazustu otra poda ga-raiņos. Tad nāk divi resni kungi ar vēderiem alus muciņu apmēros, pa-ceļ atkal vākus, pavēdina ar roku garaiņus uz deguna pusi un tā rūpīgi pārbauda vēl dažu lieku reizi, vai ēdiens ir svaigs un garšīgs.

Manām acīm te ir arī savs Otello — drukns zilipelēks nēģeris, dīvaini veidotu pakausi un pilnu muti zelta zobu. Kad viņš uzsmaida, šķiet — atsprāgst jūras laupītāja mantu lāde. Viņa melnajā rokā vienmēr dus snieg-balta salvjete, uz spožas paplātes viņš svinīgs un nopietns nes kuģa kunga galam saldētas zemenes, marcipānu pārlietas saldmaizītes, dzintara krāsas saldus recekļus, restētas maizītes, tī-taru brūnās kājas salātlapu biksī-tēs... Un viņa zelta mantu lāde, man garām slīdot, čukst apaļus un kārī-gus vārdus: „Ai lov jū." Jā, jā, — mīlestības vārdi visās mēlēs skan brīnumjauki un saldi.

Un te ir vēl kāds kustīgs nēģeŗu puisis ar uzpūstu baltu turzu galvā, tievām oda kājām, kas staipās un lo-kās kā no kožļājamās gumijas taisī-tas, smējīgi brūnām acu spolēm un ieplīsušu pīrāgu mutes vietā. Viņš ir runīgs un laipns, — kā māla podiņus zem osas turēdams, viņš pavada ve-cās māmiņas. Dievs zina, vai viņas kādreiz domāja, ka vecuma dienās starp zemi un debesi pastaigāsies ar nēģeri zem rokas! Jā, — pasaule ir raiba, un tā ir latviešu māmiņa ar gaišu drāniņu ap ausīm, kas mūs te dažreiz lūdzās: „Bite, bite, mīlā mei-tiņ, man eine tase kapijas." Kam te lai pasaku, cik mīļš tāds vārdiņš — meitiņa. Noasa šķirsta tautību jucekli viens ar otru runā tikai vāciski.

Mūsu vīri vēl pilni nometņu kar-tupeļu, slinkuma un neveiklības. Ko līdz lepns zelta saites pulkstenis ap rokas dilbu, ja nēģeŗu puisim vīri stumdami un dīdami. Tikai zagt gan viņi māk veikli un ātri — olas, apel-sīnus, sausiņus. Dažam sieva jau at-dusas jūras slimības gultā, bet vīri slepeni tām piegādā ēdamo. Es daž-reiz krievu mēlē apsaucu vīrus, man kauns. Lūk viens, darba karstumā pārguris, aizmirsies krēslā ar piecām desiņām vienā un kūpošu cigareti otrā rokā. Kuģa kungi skatās viņos kā lielā jokā un nespēj saprast tādas izdarības.

(Beigas sekos)

Ingrīda Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(75. turpinājums)

Gāja jau uz pusdienas pusi, kad uz ceļa parādījās pajūgs un drīz ieslīdēja Akmenāju sētsvidū.

„Nolādēts ar vienu aci, tie ir ķēdes suņi," rūca Purvs un aptaustīja kabatā papīrus, kas sargāja leitnanta Birzuļa vīrus.

„Vai te kāds runā vāciski?" jautāja viens no atbraucējiem. „Mēs nākam skaitīt lopus. Kas jūs tādi? Dokumentus!" viņš uzsauca apbruņotajiem vīriem, neizlaizdams mašīnpistoli no rokas.

„Leitnanta Birzuļa speciālo uzdevumu grupa," ziņoja Purvs un sniedza savu apliecību.

„Kur pārējie?" vācietis neuzticīgi grozīja rokā Purva sa-rakstu.

„Iesaistīti akcijā pret bandītiem. Būs mājās vakarā," ziņoja Purvs.

„Muļķības, visi vienādi bandīti," norūca žandarms un pie-vērsās pārējiem. „Un kas jūs?"

Izklājuši savus zīmogiem noraibinātos dokumentus uz galda, bēgļi bailīgi vēroja žandarmu sejas, bet, šķita, tie šoreiz ma-zāk domāja par bēgļiem, kā par saimnieka kūti.

„Labi, mēs pārbaudīsim lopu skaitu," teica pavecs un apa-ļīgs vācietis, pamādams ar roku abiem pārējiem. „Iesim!"

„Kā tad, lopu skaitītāji, šitādi jau te nāk katru pārdienu," vāciešiem aizejot, vaimanāja saimniece. „Nu ejiet taču kāds, kam tā vācu mēle, un sakiet, ka visas gotiņas man jau ir at-dotas, un tās divas palikušās jau nezcik reižu saskaitītas un pārskaitītas, tāpat tās pāris aitas un cūceņi. Un katru reizi, kā šie skaitītāji aiziet, ir pazudusi kāda vistiņa vai kas cits..."

Dagnija izgāja pagalmā un devās uz kūti, kur bija pazuduši vācieši. Paveŗot laidara durvis, viņa ieraudzīja puskrēslā resno uz ceļiem pie aitu aploka, kur tas ar prāvu grožu galu mē-ģināja sasiet saimnieces jēram kājas. Otrs gar govju silēm dzenāja vistas, līdz tam izdevās notvert aiz spārnu galiem baltu gaili. Iesitis to padusē, vācietis griezās uz durvīm, bet sadūrās tur tieši ar Dagnijas ļauno smaidu.

„Vai skaits saskan?" viņa jautāja briesmīgi mierīgi.

„Vai saskan?" vācietis piesarka aiz dusmām. „Tādu māju nemaz nav, kur lopu skaits būtu saskanējis ar uzdoto. Visa piekraste šeit zog un melo, bet no mums prasa, lai mēs gādā-jam par kārtību un cīnāmies."

„Skaitam jau grūti saskanēt, ja jāierēķina ārkārtējās node-vas," Dagnija pamāja uz gaiļa pusi, kas klukstēja vācieša padusē, un tas īgni novērsās.

„Kur jūs nesīsit to gaili?" Dagnija iestājās durvīs un pār-maiņus vēroja vācieti ar gaili un resno, kas mocījās ap jēru.

„Par tiem tiks samaksāts," nošņāca jaunākais un izgrūdās garām Dagnijai pagalmā, kur nepacietīgi kārpījās viņa zirgs.

Izrāvis no kabatas sauju marku zīmju, vācietis iegrūda tās Dagnijai rokā un teica:

„Nododiet saimniecei. Tas par sīklopiem."

„Laupītāji!" Dagnija teica skaļi un ļāva naudai izkaisīties pagalma sniegā. „Vai jums nav kauna atņemt saimniecei pē-dējo jēru — viss cits taču ir jau projām! Jūs nākat pa dienu — citi pa nakti..."

Vācieši saskatījās, un resnā tuklie vaigi pietvīka violeti sārti. „Par kara saimniecības jaukšanu jūs nodos žandarmēri-jas rīcībā. Mēs atsūtīsim kādu noskaidrot, kas īsti jūs esat un ko šeit darāt. Uz redzēšanos!"

Ielēcis ar jēru kamanās, kur jau bija ierausies otrs ar vistu, tuklais vācietis uzšāva zirģelim, un kamanas izslīdēja no pagalma.

Noraudzījusies, kā vācieši aizbrauc, Dagnija brīdi vilcinājās un tad nogriezās gar mājas stūri pa sniegaino ceļu uz jūras pusi.

Otrā pusē ceļam, tūlīt gar grāvmali, sākās vecu, kuplu egļu mežs, kam šur tur pa starpām paspīdēja bērzu baltie stumbri, bet tālāk čaugani sakritušais sniegs pazuda biezokņa tumsā. Kaut jūra bija patālu, skaidri varēja saklausīt vienmuļu, vien-mērīgu krākšanu, kas līdz ar vēja balsīm iekrita ceļmalas ko-kos, bet no otras puses rāmā laikā Akmenājus sasniedza dobja dunēšana un spalgi grāvieni. Dažreiz tie bija tāli un tikko sadzirdami, citreiz šķita pievirzījušies gluži tuvu, un tricināja gaisu kā pamalē savilcies pērkons.

„Mēs esam ieslēgti starp uguns un ūdens sienu," domāja Dagnija. „Šī uguns siena stāv pār mums draudīga kā pati nāve, un kas zina, kad pienāks diena, līdz tā lēnām sāks vel-ties uz priekšu. Mūsu atkāpšanās ceļš tad nobeigsies pie jūras, kas vienaldzīgi paškirs vilni mūsu kapam, ja vien kāds gribēs izvēlēties sev šo auksto un nemierīgo dusas vietu. Kāda brī-vība mums dota — izšķirties starp divām nāvēm!"

„Kas gan noticis ar mani?" nodrebinādamās Dagnija mēģi-nāja aizdzīt drūmo vīziju, bet aizvien biežāk pēdējā laikā viņai uzmācās šī saltā bezcerība, un visi piekrastes ceļi, aiz-snigušie māju dārzi un meži ar baltajiem tīrumu plankumiem tai šķita kā nebeidzams nāves lauks, kas drīz krāsosies sārts mirēju asinīm. Ziemsvētki bija atnākuši ar smagu dunoņu Liepājas pusē, visas šīs dienas tur nepārtraukti krāca un vārījās gaiss, un bieži acis negribot vērās pret pamali, kur naktīs kā lielā svētvakarā spulgoja krievu izmestās eglītes.

Vai noturēs? Vai arī šoreiz Kurzemes kaŗavīri izturēs baigo pārspēku?

Kad pēc trim dienām un naktīm smagā kanonāde mazliet aprima, ļaudis atkal reiz uzelpoja drusku vieglāk un pieskai-tīja vēl dažas dienas savas dzīvības lēsei. Un tomēr Dagnijai šķita, ka šo dienu skaits strauji dilst un raujas, vismaz viņas gaitām šai stūrī, un katra stunda to tuvina kādām izšķirīgām un nenovēršamām briesmām. Varbūt tas bija arī tādēļ, ka tik ilgs laiks nu bija pagājis bezdarbīgā nīkšanā, un tukši aiz-mestās dienas mocīja Dagniju par visu vairāk.

Visa diena un garā, tumšā nakts piederēja viņas satrauk-tajām domām. Tur aizvien biežāk rādījās murgaini tēli, senas, tuvas sejas, tēvs ar māti sastingušām, nedzīvām acīm, pazu-duši draugi un tuvinieki, un visbiežāk Juŗa gaišā, mīļā seja — izmocīta, bāla un asiņaina, tāla un neaizsniedzama.

Kaut būtu vismaz visniecīgākā ziņa no Juŗa! Kāda raksta rinda, kāda vēsts, kāds vārds! Bet nebija neviena, kam viņa varētu jautāt, un kas varēja zināt, vai Juris kureliešu rindās bija saucies savā īstajā vārdā? Tā Dagnija klusēdama gaidīja kādu ziņu, līdz beidzot nolēma lūgt Kapteini, lai tas viņai palīdz tikt atpakaļ uz Ventspili.

Apmetusi krietnu loku ap Akmenājiem, Dagnija gar apkvē-pušas pirts stūri atgriezās atkal pret mājām un sāka soļot at-pakaļ. Diena jau griezās uz vakara pusi, sniegs bija kļuvis zilgani pelēks, un viņas ēna, kas slīdēja pāri kupenām, iz-stiepusies gaŗa un tieva. Kad Dagnija pārkāpa virtuves slieksni, kakti sāka jau satumst, un no tumsas līda ārā tramīgas bailes.

Kundze ar Hariju sēdēja pie krāsns, pusčukstus sarunāda-mies, bet Taivēns snauda salmos, puspievērtām acīm raudzī-damies griestos.

„Vai tu vēl nemanīji viņus nākam?" nedroši iejautājās Kundze.

„Kādus viņus?"

„Nu taču ne bandītus! Cik muļķīgi tā vispār jautāt! Es do-māju leitnantu ar puišiem. Nāk jau vakars, un tā... Kļūst drusku nelāgi..."

„Tie droši būs noguldīti blakus Mežirbju saimniekam — gan jau Feģa būs pievācis. Un pēc tam nāks mūsu kārta," savā kaktā pēkšņi atmodās Žanis un pavēra savu posta pilno muti.

(Turpinājums sekos)

Parīzieši izsvilpj Eiropas meistaru

SKANDĀLS AR PADOMJU BASKETBOLISTU UZVARU „PIE ZAĻĀ GALDA" — TALKĀ NĀK POLICIJA UN UGUNSDZĒSĒJI

Speciālraksts Latvijai no Parīzes

7. Eiropas basketbola meistarsacīkstes beigušās. Uzvarēja Pad. savienība, finālā pārspējot Čechoslovakiju ar 45—44. 3. vietā iерindojās Francija, pieveicot Bulgāriju ar 55—52; 5. — Italija, uzvarot Turciju ar 39—34; 7. — Beļģija, pārspējot Grieķiju ar 39—28; 9. vietā Somija utt., līdz pēdējā, t. i. 17. vietā palika Luksemburga. Sacensībās noraudzījās kopsummā vairāk par 100.000 skatītājiem, iemaksājot kasē pāri par 15 milj. franku.

Tie būtu oficiālie dati. Tūdaļ gan jāpiebilst, ka meistarsacīkstes norisinājās bez protestiem, ja piemirst pašu izšķīrējo sacensību. Lai tomēr atļauts mazliet pakavēties pie sacensību gaitas.

Sarīkojuma vieta — Parīzes Palais du Sports tiešām ideāla. Rīkotāji bija izšķīrušies, ka meistarsacīkšu atklāšanas brīdī atskaņos tikai rīkotājas valsts himnu. Atskaņot Marseljēzai, visu nāciju karogi noliecās sveicienam, izņemot Pad. savienības. Kad vēlāk krievu pārstāvim apvaicājās, kāpēc tas tā darīts, viņš atbildēja, ka tas noticis protestam par Pad. savienības himnas nespēlēšanu, jo no Maskavas bijusi līdzi atvesta īpaša plate...

Pēc šādas ieskaņas varēja sagaidīt, ka incidents sekos incidentam. Veiklie franči ar gudrajiem diplomātiem — FIBA (Starpt. bask. sav.) vicepriekšsēdi Dr. Skirī (Scuri) un ģenerālsekretāru Džonsu (W. A. Jones) visu tomēr novadīja gludi līdz galam. Vienīgi meistarības pēdējā dienā notika „īsts skandāls" — protams, Pad. savienības radīts.

Ik dienas meistarsacīkšu apmeklētāji piedzīvoja pa pārsteigumam. Negaidīti zaudēja Francija, Čechoslovakija, Italija. Tikai viena valsts nezaudēja — Pad. savienība. Ar baltiešiem pamatsastāvā šī vienība guva uzvaru pēc uzvaras. Pusfinālos Čechoslovakija pieveica Franciju ar 59—50 un Pad. savienība — Bulgāriju ar 72—54. Kad fināla cīņai laukumā ieradās krievi un čechi, plašajā zālē nebija brīvu vietu. Spēle sākās ļoti strauji, un puslaiks beidzās 19—19. Spēles turpinājumā skatītāju simpatijas arvien vairāk nosvērās čechu pusē. Vadībā tomēr bija krievi. 7 min. pirms spēles beigām rezultāts bija 44—37 krievu labā. Skatītāju nemitīgi uzmudināti, čechi sāka beigu ofensīvu. 3 min. pirms beigām punktu stāvoklis bija vairs tikai 44—41. Nav aprakstāmas skatītāju gaviles, kad čechu kapteinis Mračeks panāca stāvokļa izlīdzinājumu 44—44. Bija vairs tikai dažas sekundes laika, kad franču tiesnesis Sjenē krievu vienības labā piešķīra soda metienu. Igauņa Kulama mestā bumba ielidoja grozā, bet otrs tiesnesis — turks Somers enerģiski vicināja rokas, neatzīstot iegūto punktu. Sākās tiesnešu savstarpēja „pārliecināšana", bet skatītāju tūkstoši prasīja pagarinājumu. Šai brīdī „galvu zaudēja" arī spīkers un paziņoja, ka turks Somers punktu neatzīst, jo Kulams aizkāris soda līniju, un abiem pretiniekiem jāspēlē pagarinājums. Skatītāji gavilēja, bet padomju pārstāvji cīnījās. Pagāja minūtes, bet čechu spēlētāji laukumā veltīgi gaidīja savus pretiniekus. Ap oficiālo tiesnešu un technisķās komisijas galdu notika cīņa, kurā uzvarēja Pad. savienība. Beidzot FIBA ģenerālsekretārs paziņoja, ka turku tiesnesis Somers bijis tikai asistents un franču tiesneša lēmums izšķīrējs. Tā meistara godu ar zaļā galda palīdzību ieguva Pad. savienība.

Kas pēc tam notika Palais du Sports, to aprakstīt nespēju. Pateikšu tikai, ka steigšus nācās izsaukt policijas un ugunsdzēsēju papildspēkus, lai pasargātu sarīkojuma zāli no izdemolēšanas un rīkotājus no Sarkanā krusta palīdzības auto... Tik ļoti skatītāji bija sašutuši par nepelnīto krievu uzvaru. Tā izskanēja 7. Eiropas basketbola meistarsacīkstes.

Valdemars Baumanis

Parīzē, maijā.

Šī gada 17. maijā pēc īsām un grūtām ciešanām no mums šķīrās mūsu mīļā māte un vecmāmiņa

Ženija Strovigs dz. Witte

dzim. 1882. g. 24. aprīlī Rīgā.

Pēc viņas skumst
meita, dēli un mazbērni

Mūsu mīļais konfilistrs un bij. Kalpaka bat. Studentu rotas karavīrs

L. k. o. k.

Aleksandrs Rode

dzimis 1893. g. 14. oktobrī Rīgā,
miris 1951. g. 28. aprīlī Lībekā

Dziļās sērās
Korp. Selonijas konvents
un
Kalpaka bataljona valde

Jauna ilustreta menesraksta

MUSU DOMAS

3. numurs iznācis

ar daudzkrāsainiem vākiem, lielā formātā, 52 lapp., glītā techniskā apdarē, ar daudzām ilustrācijām un bagātīgu saturu.

SATURĀ, starp citu: Archibīskapa pārstāvja Kanadā māc. A. Skrodeļa — Svētā gara svētki, Roberta Mūka — Patiesība ir bezgalīga, Ērika Raistera — Eiropas likteņa zīmes, E. Kasirera — Mūslaiku mīti, Dr. Zentas Mauriņas — Bēthovena pēdējās dienas (grāmata par cilvēka dižumu un nožēlojamību), Jāņa Veseļa — Bēgļu laikmets manā dzejā, Z. Ritmaņa — Lielais mūzikas krīvs (atmiņas par prof. Vītolu), Emīla Skujenieka — Laimests, Jaunas grāmatas (Jāņa Grīna uc. recenzijas), Olģerta Liepiņa — Jānis Veselis 30 darba gadiem paejot, Alberta Kalniņa — Dzejnieku likteņi (Jānis Ziemeļnieks un Vilis Veldre), P. Ludviga — Mūsu dzimtenes ūdeņi, Osvalda Akmentiņa — O. Liepiņa 45 gadi, Jāņa Grīna — Skalbes mūža vakars, Ērika Raistera — Viņi pārkāpj 40 gadu slieksni (Elza Ķezbere, Mintauts Eglītis, Nikolajs Kalniņš, Jānis Zanders un Klāra Zāle), Rakstnieks stāsta par sevi (K. Raudive), Jāņa Sudrabiņa — Virsl. Antena varoņnāve, Zinātnes gaismā (jauna kosma teorija uc.), Māc. A. Skrodeļa 30 gadu amata svētki, Mūsu inženieri izlauž ceļu, Dr. D. Bīskapa — Veselības kopšana trimdas apstākļos, Sievietes pasaule (latviska māja, recepte kā saglabāt skaistumu, aforismi par sievieti), E. Ķezberes, K. Skalbes, P. Aigara, H. Krūmiņa, Indras Bencones dzejoļi, Ko vācu filozofi saka par savu tautu (Hekers, Šopenhauers un Jasperss), Domas par cilvēku (Dostojevskis, Galilejs, Paskāls, Pērla Baka, Metsa-Nurks, Zenta Mauriņa uc.), Jaunatnes takas, Latviskās atceres un notikumi aprīlī un maijā, Šachs (Fr. Apšenieka atcerei, P. Keresa—Apšenieka uc. partijas, Literāti — šacha entuziasti — A. Plensners un Anšl. Eglītis, Šachistu gaitas uc.), Vai mūsu sportam ir nākotne (Roberta Plūmes domas), Lielie vārdi mūsu sportā (Harijs Lazdiņš), Ko zvaigznes stāsta par Jūsu likteni, Latviešu dzīve Čikagā, Oto Krolls — jubilārs, Latvian Trio iekaro Ameriku, Kā top Toronto teātris, Karavīru lietā uc.

Atb. redaktors un izdevējs — Alberts Kalniņš
Redaktors Sav. valstīs — Hugo Krūmiņš
Redaktors Austrālijā — Arnolds Šmits

Žurnālu var abonēt pa 3, 6, 9 un 12 numuriem. Abonēšanas maksa par 3 num.: 2 dol.,8 DM vai Zv. kr., 500 Fr. vai 65 Beļģijas franki, 15 šiliņi.

Atsevišķa numura cena: 70 centu, 2.75 DM vai Zv. kr., 100 Fr. vai 23 Beļģijas franki, 5 šil.

Pieprasot paraugnumurus, jāpievieno arī pasta izdevumiem 5 c. vērtība.

Abonentu pieteikumi un sludinājumi iesūtāmi apgādam — 71, Indian Grove, Toronto, Canada (tel. LO 0948), vai arī pārstāvjiem:

ASV:

1. Mrs. Marta Krūmiņš, 35 1/2, Division St., Grand Rapids, Mich.
2. Mr. J. Porietis, 600, Tremont St., Boston, Mass.
3. Mr. A. Eglītis, 726 E., 17-th St., Minneapolis, Minn.
4. Mr. P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, N. Y.
5. Mr. R. Krūklītis, 1201 E, Grand River Ave., East Lansing, Mich.
6. Latvju Grāmata, Waverly, Iowa.
7. Mr. J. Paucītis, 2116 N., North Capitol St., Washington 7, D. C.
8. Mrs. Austra Ojoliņa, 1635 N., Orchard St., Chicago 16.
9. Mr. O. Krolls, 3181 N., Clyborne Ave., Chicago 18.

Vācijā:
Latvijas apgāds, (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager.

Skandināvijā:
Daugavas apgāds, Garvagata 11, Stockholm.

Austrālijā:
Mr. A. Šmits, 18, Linden Ave, Wendauree, Ballarat, Vic.

Francijā:
Mr. V. Baumanis, 56, rue Mchal Foch, Lorient.

Beļģijā:
M-me E. Valtere, 25, rue de Jacques Jordaens, Bruxelles.

Anglijā:
Mr. E. Rirdāns, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.

TORONTO pārdošana pa atsevišķiem numuriem — V. Kopela veikalā, 609, Yonge St.; atvērts līdz pl. 9 vakarā.

Abonējiet MŪSU DOMAS

Žurnāla nākošais — 4. numurs ar jūnija notikumiem piemērotu saturu iznāks jau maija beigās. (251)

Pasaules sporta laukumos

Vācijas futbola meistarībā beigušās 1. posma sacensības. Pēdējo spēļu rezultāti: Firta — Šalke 0—0, St. Pauli — Kaizerslauterna 2—4, Tenis-Borusija Berlīne — Nirnberga 2—3, Pr. Minstere — Hamburgas SV 3—1, Kaizerslauterna — Šalke 1—0, Firta — St. Pauli 4—1, Hamburgas SV — Nirnberga 1—2, Pr. Minstere — Tenis-Borusija 2—3. Punktu stāvoklis 1. posma nobeigumā: 1. grupā — SpVgg Fuerth 5—1 (piešķirta uzvara neizšķirtajā spēlē pret Kaizerslauternu), 1. FC Kaiserslautern 4—2, 1. FC St. Pauli 2—4 un Schalke 04 1—5; 2. grupā: Preussen Muenster 4—2, 1. FC Nuernberg 4—2, Tennis-Borussia Berlin 2—4. un Hamburger SV 2—4.

Pēdējās valstu sacīkstes futbolā: Anglija — Portugale 5—2, Velsa — Šveice 3—2, Skotija — Francija 1—0 un Skotija — Beļģija 5—0.

Jaunie Eiropas meistari boksā. Milānā beigušās 1951. g. Eiropas amatieru bokseru meistarsacīkstes, kurās sevi velti lika izgaidīties pieteiktie Pad. savienības un Rumānijas pārstāvji... Jauno Eiropas meistaru saraksts svaru kategoriju kārtībā šāds: Pocali (Italija), Daloso (Italija), Ventaja (Francija), Visentini (Italija), Šilings (Vācija), Chichla (Polija), Paps (Ungārija), Sjelins (Zviedrija), Limažs (Beļģija) un Seņi (Italija).

Dēvisa kausa izcīņā tenisā sacenību trešajā kārtā iekļuvusi Vācija, uzvarot Dāniju ar 4—1. Tālāko piedalīšanos ar 3—0 vadību pret Austriju nodrošinājuši arī zviedri.

Abas vācu nacionālās olimpiskās komitejas tomēr apspriedās Hanoverā, bet nepanāca nekādu vienošanos. Kopīgi tās izbrauca uz Lozanu, kur apspriedes turpināsies ar IOC eksekutīvo komisiju IOC prezidenta Zigfrīta Edštrēma (Zviedrija) vadībā.

Futbola pasaules meistarsacīkstes 1950. g. Brazilijā, kā noskaidrojies, FIFAi devušas vairāk nekā 1 milj. Šveices franku ienākumus. Arī dalībnieces valstis saņēmušas ievērojamas summas.

Vai labi pazīstat dzīvniekus?

Pārbaudiet savas zināšanas dzīvnieku pasaulē, kam esat vairāk uzticējušies — zinātnei vai tautas ticējumiem. Atbildiet uz šiem jautājumiem ar jā vai nē un salīdziniet rezultātu ar atbildēm.

1. **Vai vardes dzer ar ādu?**
2. **Vai uz rokām uzmetās kārpas, ja aizkar krupjus?**
3. **Vai skudras dažkārt elpo ar kājām?**
4. **Vai kurmji ir akli?**
5. **Vai ir bijuši gadījumi, ka ērgļi aiznes bērnus?**
6. **Vai spāres dzeļ?**
7. **Vai mūļiem ir pēcnācēji?**
8. **Vai čūskas ir gļotainas?**
9. **Vai zemes pūce, klaburčūska un prēriju vilks labprāt dzīvo kopā vienā alā?**
10. **Vai ir kāds vienkāršs un drošs paņēmiens, kā atšķirt indīgas sēnes no ēdamajām?**

Raibā pasaule

— Pasaules stiprākā vīra Kandido Marlesi priekšnesumi Romā bija jāatsaka, jo spēkonis, kas uz savām krūtīm lika savai sievai sadragāt centneru smagu laukakmeni, ieradās policijā un žēlojās: „Manuēla uzsākusi sakarus ar kādu indiešu čūsku dīdītāju, kuru grib precēt. Lai atbrīvotos no manis, viņa izrādes laikā apzināti sit akmenim garām." Tagad Marlesi priekšnesumus uzmanīgi novēro divi karabiņeri.

— Vecmāmiņa lido no Sanfrancisko uz Ņujorku. Lidmašīna nosēžas Dalasā. Piebrauc sarkans auto un iepilda tvertnēs benzīnu. Lidojums turpinās. Nākošā nosēšanās vieta Našvilē. Atkal piebrauc sarkans auto un uzpilda degvielu. Lidmašīna lido tālāk un nosēžas Vašingtonā. Arī te piebrauc sarkanais auto. Meita paskatās pulkstenī un saka vecmāmiņai: „Redzi, cik ātri var ceļot ar lidmašīnu!" — „Nu, bet tam sarkanajam auto nav mazāks ātrums," atbild vecmāmiņa.

Krustvārdu mīkla

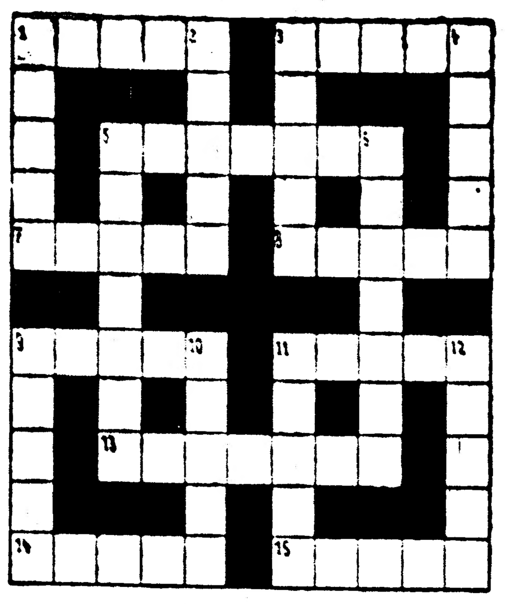

Līmeniski: 1. Spilgts, radikāls. 3. Auto firma. 5. Druska. 7. Telpas. 8. Baltu cilts piederīgā apzīmējums. 9. Pavadonība. 11. Mūzikas instruments. 13. Vietas vārds brāļu Kaudzīšu romānā. 14. Senās Kurzemes novada iedzīvotājs. 15. Iznākums.

Stateniski: 1. Sala Vidusjūrā. 2. Z. Mauriņas eseju krājums. 3. Uzvalks. 4. Mērs. 5. Stepju iedzīvotājs. 6. Pagasts Latvijā. 9. Karikatūra. 10. Slavens latviešu motorsportists. 11. Svēts trauks Vāgnera operā. 12. Sala Vācijas piekrastē.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 6. Okers. 7. Inta. 8. Air. 10. Acs. 12. Krokas. 15. Va (Virginia). 16. Gals. 17. Anna. 19. Pa. 20. Uzripo. 22. Osa. 24. Nes. 25. Urna. 26. Ačuks. — **Stateniski:** 1. Kola. 2. Rēgs. 3. Osaka. 4. Piroga. 5. Atsalis. 9. Ir. 11. Cenzūra. 13. Ka. 14. S/S (Steam-Ship). 15. Vainas. 17. Au! 18. Nr. 19. Poļļas. 21. p. e. (par exemple — franc.). 22. Opus. 23. Auša.

ATBILDES PAR DZĪVNIEKIEM

1. — jā; 2. — nē, tie gan izšļāc indīgu sulu, bet tai nav nekāda sakara ar kārpu rašanos; 3. — jā; 4. — ne gluži, tie tomēr jūt atšķirību starp tumsu un gaismu; 5. — nē, visi aprakstītie gadījumi bijuši tikai sensācijas; 6. — nē; 7. — jā, tie kā jaukteņi gan lielāko tiesu ir neauglīgi, tomēr ir sastopami izņēmuma gadījumi; 8 — nē; 9. — jā, bet naidīgi, līdz viens otru nobeidz; 10. — nē.

Ja neesat kļūdījušies vairāk par 2—3 reizēm, varat mierīgi pieņemt, ka dabzinātnes pārzināt diezgan labi.

TAUTIEŠI!

Vai esam sagatavojušies **paust brīvu vārdu — brīvai pasaulei!**

Lielā latviešu sēru diena 13./14. jūnijs vairs nav tālu!

Tieši šogad paiet desmit gadu, kopš 1941. g. 13./14. jūnija asiņu un nopūtu nakts vēlās pāri Latvijai, Lietuvai un Igaunijai. Vai esam sagatavojušies **stāstīt un atgādināt pasaulei šo Baltijas valstu traģēdiju?**

Vai mūsu rīcībā šais dienās būs arī visi pieejamie latviešu izdevumi angļu valodā par Baltijas valstu okupāciju?

LATVIEŠI! Apgādāsimies laikus ar šiem mūsu nacionālās cīņas izdevumiem! Mūsu rīcībā noteikti jābūt arī 13./14. jūnija notikumiem veltītajam izdevumam angļu valodā — **RED TRAIN (Sarkanais vilciens).** RED TRAIN ir pazīstamā rakstnieka **Pētera Aigara** dzejojums par latviešiem sarkanajā vergu vilcienā. **Lūk dažas rindas no tā:**

„Sarkans vilciens melnā naktī
Dārdot pazūd, aizved simtus,
Tūkstošus, kam krūtīs sirdis
Brīvībai un tautai sita,
Aizrauj, aizved, izdzēš skatam
Izkaisa kā pelus vējos,
Purvos, tuksnešos un tundrās."

Šo **Pētera Aigara** darbu angļu valodā izjusti atdzejojis **Viljams Metjūss** (W. K. Matthews). Kādreizējā Rīgas angļu valodas institūta lektora un tagadējā Londonas universitātes mācības spēka rūpīgais un izjustais tulkojums ar ievadu ir labākā liecība, ka arī angliski runājošais sveštautietis spēs pilnībā pārdzīvot P. Aigara darbā rādīto traģēdiju aizvesto vilcienā, Sarkanajā vilcienā!

Latvieti! Lai arī Tavā rīcībā būtu šis 13./14. jūnijam veltītais izdevums RED TRAIN. Izplati un ieteic arī citiem izplatīt RED TRAIN!

Tas angliski runājošais, kas būs izlasījis P. Aigara dzeju par Sarkano vilcienu, izpratīs, kāpēc 13./14. jūnija sēru diena mums kļuvusi arī par cīņas dienu!!!

GRĀMATU KOLOSA APGĀDS

Tikko iznācis:

RED TRAIN

RED TRAIN

(SARKANAIS VILCIENS)

Pētera Aigara dzejojums, ko tulkojis prof. Viljams Metjūss (W. K. Matthews). **Juŗa Soikana** vāks un ilustrācijas.

Cena: DM 0.90
Zv. kr. 1.—
Dol. 0.30
Kan. dol. 0.35
Šil. 2/—
Austr. šil. 2/6

Vēl mazā skaitā dabūjams:

Bābeles gūstā

KONSTANCES MIĶELSONES STĀSTU UN NOVEĻU KRĀJUMS

Grezns, dāvanām ļoti piemērots izdevums ar interesantu un mūsu laikam tuvu problēmu risinājumu. **Juŗa Soikana** 6 mākslinieciski kokgrebumi un grafiskais ietērps.

Cena: ies. DM 4.80

AUGSTĀ KRASTĀ

ALEKSANDRA ČAKA DZEJOĻU KRĀJUMS

Krājumā iespiesti latviešu trimdas saimei pilnīgi nepazīstami **ģeniālā** dzejnieka dzejoļi, kas, kalpojot talanta ievirzei un patiesas mākslas prasībām, radušies par spīti garīgai verdzībai boļševiku okupācijā. Krājums padziļina skatu Mūžības skarto autora dzejas mākslā un godina nelaika piemiņu. **Frīdricha Milta** grafiskais ietērps, **Juŗa Soikana** iesējuma lappuses.

Cena: broš. DM 3.—, ies. DM 4.30

Sagatavošanā:

Tas piepildīts

ANDREJA EGLĪŠA DZEJOĻU IZLASE

ar fragmentu par latviešu tautas traģēdiju — Pastarā diena — **Kurzemes gals.** Juŗa Soikana kokgrebumi.

Pasūtīnājumi adresējami —

A. STRĒMELIS,
(24a) Lübeck, Marlistr. 101,
Bl. 8 — 16

(253)

UZ AMERIKU

tiek organizēts brauciens no Zviedrijas ar labu motorkuģi. Rakstīt: K. F. 56338, Kiosken Brunnsparken, Goteborg. (234)

LATVJU MEITENES!

Atsaucieties diviem latvju zēņiem, kas ar franču ārzemnieku leģionu klaiņo pa briesmu pilno Indoķīnu un tās džungļiem, bet kuru domas vienmēr klīst kaut kur tālu, kur mīt dzimtenes meitenes. — Lūdz rakstīt: Rūdis Sittnērs, 24 g. v., Voldis Uljānos, 22 g. v., S. P. 72.804, T. O. E., France. (252)

UZAICINĀJUMS

Neištates (Holšteinā) latviešu komiteja uzaicina visus tos bijušos Neištates latviešu nometnes tautiešus un tautietes, kas savā laikā — 1949. un 1950. g. — samaksājuši bijušam komitejas loceklim Antonijam Kalniņam tautas kopības nodevas, bet kuŗiem minētais A. Kalniņš tautas kopības grāmatiņās nav ielīmējis tautas kopības markas, pieteikties Neištates latviešu komitejai, iesniedzot tautas kopības grāmatiņas līdz 1951. g. 30. jūlijam.

J. Daģis, Komitejas priekšsēdis
J. Danenfelds, vicepriekšsēdis
E. Sternbergs, sekretārs

(254)

Miervaldi Bundžu

meklē Ādolfs,

11, Warrington Cres., London W. 9, England.

(257)

KĀRLI STRAUTMAĻA kungu

ļoti lūdz uzdot savu adresi — Valters Jaunzems, c/o Barchus, Drexel 6243, Zone 37, Chicago, U. S. A. (255)

LATVIJA

Nr. 40 (484), 1951. g. 26. maijā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksa ar piesūtīšanu DM 4.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.), DM 4.— mēn., uz ārzemēm DM 5.30 mēn., atsevišķā numura cena DM 0.60; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn. uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 11.—.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0,90 par vienslej nonparelile iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. piederīgo meklēšanai DM 5.—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 3.—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 30% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

„Tabula rasa" Baltajā namā?

EČESONA UPURĒŠANA — VARBŪTĒJS SĀKUMS CIEŠAI ABU LIELOPARTIJU SADARBĪBAI ASV ĀRPOLITIKĀ

Vašingtona (ip). — Nesen kādā preses konferencē **prezidents Trumens kategoriski dementēja baumas, ka par ārlietu ministru drīzumā nāks bij. Maršala plāna administrātors Pauls Hofmans, uzsverot, ka ir pilnīgi apmierināts ar pašreizējo ārlietu ministru. Par spīti tam, runas par Ečesona varbūtējo atcelšanu tomēr nerimstas, un daudzi nopietnāki vērotāji gan demokratu, gan republikāņu aprindās atzīst, ka šāds prezidenta solis varētu būt sākums jaunai, jo ciešai abu partiju sadarbībai ārpolitiskā laukā.**

Kad marta beigās strīdi par ASV Tālo austrumu politiku paasinājās, senātors Tafts norādīja, ka amerikāņiem beidzot jāizšķiras par Mekartura vai Ečesona uzskatiem. Republikāņu vārdā Tafts prasīja Ečesona atlaišanu. Trumens toreiz atlaida Mekarturu. Taču debatēm par Mekartura vai Ečesona politiku pēc tam tikai īsti iedegoties un nu jau ilgāku laiku gandrīz pilnīgi aizēnojot citus notikumus, prezidentam tagad būtu lieliska iespēja atlaist arī Ečesonu. „Tīrais galds" Baltajā namā un abu sāncenšu nogādāšana pie malas varētu radīt plašu nomierināšanos kā republikāņu, tā demokratu aprindās.

Maiņai ārlietu ministrijas vadībā pašreizējais laiks liekas visai izdevīgs. Prezidents Trumens vairākkārt deklarējis, ka uzbrukumi Ečesonam īstenībā ir uzbrukumi viņam. Tādēļ principa un prestiža dēļ viņam nāktos grūti ārlietu ministru nomainīt it kā ārēja spiediena rezultātā. Republikāņi to izpratuši, un pēdējā laikā uzbrukumi Ečesona personai stipri mitējušies. Taču ja Trumens ar izšķirīgo soli vilcinātos, viņš acumirklīgo izdevību varētu palaist garām uz visiem laikiem. Drīzumā kongresā atkal sāksies debates par palīdzību ārvalstīm, un tad jārēķinās, ka senātors Mekkartijs, viens no sīvākajiem Ečesona apkarotājiem, pēc neoficiālā pamiera atkal sāks pret viņu spēcīgus uzbrukumus.

Pretēji vispārējam pieņēmumam, arī daudzi visai iespaidīgi republikāņu partijas vadoņi ir vienis prātis ar prezidentu Trumenu, ka Korejas konflikta iešana plašumā novestu pie vispārēja kara ar Ķīnu, kas būtu „nepareizs karš nepareizā vietā un nepareizā laikā". Par solidārizēšanos ar Mekarturu republikāņus dažkārt jau sāk dēvēt par „kara partiju", kas tiem nepavisam nevar būt patīkami. Ečesona aizstāšana pavērtu republikāņiem iespējas bez prestiža zaudējuma vienoties ar demokratiem par kopēju ārpolitiku, kas īstenībā daudz ko neatšķirtos no līdzšinējās, būtu vienlīdz patīkama abām partijām un kalpotu arī visai nācijai.

Italija prasīs ...

(Turpinājums no 1. lpp.)

itaļi atzīst, ka Maskava sen zaudējusi morāliskas tiesības pretoties līguma revīzijai, jo apbruņojusi Ungāriju, Bulgāriju un Rumāniju sen pāri attiecīgo mierlīgumu atļautajām normām. Kā tālāk min Daily Telegraph korespondents, Italija arī atjaunošot lūgumu uzņemt to Apvienotajās nācijās. Lai izvairītos no padomju veto Drošības padomē, jautājumu varētu apskatīt UN kopsapulcē. Sava nozīme ir arī apstāklim, ka Italija atjauno savas prasības tieši pašvaldību vēlēšanu kampaņas laikā. Šais vēlēšanās itaļu valdība cer likvidēt komūnistu pozicijas lielajos rūpniecības centros. Atsevišķs jautājums ir Jugoslavijas nostāja. Abu valstu attiecības gan uzlabojušās, bet tās joprojām nelabvēlīgi ietekmē apstāklis, ka nav panākta vienošanās Triestas jautājumā.

Florences archibīskaps kardināls Dellakosta un Milānas archibīskaps kardināls Šusters (abas pilsētas ir vieni no spēcīgākajiem komūnistu cietokšņiem Italijā) norādījuši, ka ikviena ticīgā svēts pienākums ir piedalīties vēlēšanās un nobalsot pret komūnistiem, jo pretējā gadījumā Italija varētu kļūt par padomju vasaļvalsti, kur reliģiju nesaudzīgi apspiestu. Ikviens katolis, kas nobalsotu par komūnistiem, sevi izstumtu no savas baznīcas locekļu skaita.

Liverpulē ieradies noslēpumains kuģis ar krievu ieročiem

Liverpule (elo). — Nesen pazīstamajā angļu kokvilnas importa ostā Liverpulē iebrauca kāds noslēpumains kuģis, kas saistīja pilsētas iedzīvotāju uzmanību vairāk par visiem līdz šim redzētiem kuģiem. Uz tā klāja varēja vērot lielāku skaitu lielgabalu — 12,2 cm haubices, 12 cm speciālos lielgabalus uz pašbraucējlafetēm, kā arī dažādus pretgaisa aizsardzības ieročus. Tiklab šie ieroči uz klāja, kā arī daudzi citi kuģa kravas telpās stipri sašauti un saplosīti. Tie nākuši no Korejas frontes un pieder pie UN karaspēka trofejām. Interesantais kara laupījums iegūts komūnistu līnijās, un visi ieroči apzīmēti ar Pad. savienības firmu zīmēm. Šī ieroču izlase ļauj ieskatīties padomju ieroču technikas sasniegumos un iepazīties ar Maskavas vispārējo bruņošanās līmeni. Bet krājums interesants ne tikai no pētniecības viedokļa vien. Arī UN tagad beidzot ir reāls un plaši pamatots pierādījums, kas atspēko līdzšinējos krievu apgalvojumus, ka viņi tieši neatbalsta Ķīnas karaspēku.

RIRDĀNA PADOMJU ANEKDOTI

(42)

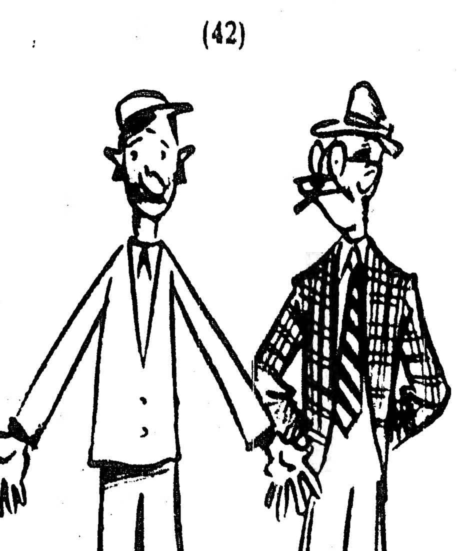

KĀ UZ KUĢA

Pratina pārbēdzēju no padomijas.

„Sakiet, kā jūs tur aiz dzelzs aizkara jūtaties?"

„Kā pasažieri uz kuģa okeanā — nelaba dūša un prom nekur netiek."

Rīgā tā krita...

JAUNĀKĀ VERSIJA PAR PAZUDUŠĀS AMERIKĀŅU LIDMAŠĪNAS LIKTENI

Berlīne (ni). — Kā ziņo Daily Mail, bēgļi, kas nule ieradušies Berlīnes rietumu sektoros, apgalvo, ka pirms vairāk nekā gada pazudušo amerikāņu lidmašīnu Rīgas tuvumā padomju iznīcinātāji nošāvuši. Bēgļu stāsts pamatojas uz aculiecinieku liecībām. Pēc ziemeļrietumvācu raidītāja ziņām, viņi esot papildus izteikušies, ka padomju iznīcinātāji, kas uzbrukuši amerikāņu lidmašīnai, pacēlušies no kāda lidlauka dienvidos no Rīgas.

Kā zināms, četrmotorīgā amerikāņu Privateer tipa flotes lidmašīna ar 10 vīru apkalpi bija startējusi Vīsbādenē orientācijas lidojumam uz Kopenhāgenu, bet ceļā stipri novirzījusies no kursa un Liepājas tuvumā stipri pievirzījusies Latvijas piekrastei. Kā tagad uzsver amerikāņu ziņu aģentūra AP, lidmašīna pēdējo reizi redzēta visai bīstamā situācijā, kad padomju lidmašīnas mēģināja piespiest to šķērsot Latvijas—Lietuvas robežu.

Starpgadījumam sekoja nopietnu protesta notu apmaiņa starp ASV un Pad. savienību. Pēdējā uzsvēra, ka amerikāņu lidmašīna, lidojot Latvijas piekrastes ūdeņu tuvumā, aizkārusi padomju territorijas suverenitāti, un tās gaisa spēki bijuši spiesti iejaukties, lai „iebrucēju" no „padomju territorijas" padzītu. ASV šādu nostādījumu kategoriski noraidīja. Arī visi ilgstošie meklējumi Baltijas jūrā pēc varbūt atceļā bojā gājušās lidmašīnas atliekām beidzās bez panākumiem, kaut arī zviedru jūrnieki bija atraduši Baltijas jūrā kādas lidmašīnas atliekas.

Jaunā versija arī izskaidro histērisko sašutumu un draudus rietumvalstīm, kādus starpgadījumam veltīja Padomju Latvijas prese un radio, kaut arī, domājams aiz bailēm no varbūtējām ASV konsekvencēm, par lidmašīnas nošaušanu toreiz neko neziņoja. Aiz patētiskajām deklarācijām, ka Latvijas „darba tauta" visiem līdzekļiem aizstāvēšot savu svēto zemi pret amerikāņu „vergu tirgotājiem, fašistiem un kolonizātoriem", acīm redzot, slēpās nopietnas bailes, ka ASV tiešām varētu iedomāties ar zibensakciju militāri sankcionēt politiski visu laiku atzīto Baltijas valstu neatkarību un nepakļautību padomju suverenitātei.

Kanadā apmācīs 1000 Eiropas lidotāju gadā

Otava (kn). — Kanadas valdība atzinusi, ka pie tās relātīvi mazā iedzīvotāju skaita un to izkaisīšanas pa lielām platībām visai nepraktiski uzturēt lielu armiju vai „divu okeanu" kara floti. Toties Kanadas gaisa spēku stiprums pag. gadā trīskāršojies. Sagaida, ka līdz 1953. g. beigām Kanada ieņems trešo vietu starp Ziemeļatlantikas aizsardzības pakta zemju gaisa spēkiem, nostājoties tūlīt aiz Sav. valstīm un Lielbritānijas. Līdz tam laikam Kanadai būs jau četrdesmit aviācijas vienību ar 3000 lidmašīnām un 45.000 vīru.

Otavas plānos paredzēts atstāt ienaidnieka stratēģisko bumbošanu amerikāņiem un koncentrēties galvenā kārtā uz iznīcinātāju spēku izveidošanu, taktisko aizsardzību pret kājnieku invāziju, kā arī pret zemūdeņu aktīvitāti.

Pašlaik Kanadai ir četras aktīvas iznīcinātāju vienības pret divām pag. gadā. Viena no šīm vienībām piesaistīta pie karaliskiem gaisa spēkiem Anglijā, bet trīs novietotas Kanadā. Viena no Montrealas vienībām steidzamības kārtā pārveidota par Kanadā būvēto „Zobens" džeta iznīcinātāju formāciju un otra lido ar britu „Vampira" džeta iznīcinātājiem. Kanadai ir arī divas jūras lidmašīnu formācijas, kas abas novietotas austrumu piekrastē. Tās lido ar „Lankasteriem", kas bija pēdējā karā sabiedroto galvenais smago bumbvedēju tips, bet tagad piemērots tāllidojumu jūras patruļu darbam.

Liela rosība vērojama jaunu apmācības iestāžu atvēršanā un pastāvošo paplašināšanā. Daudzas no tām lietoja pag. kara laikā, kad Kanada kļuva par britu imperijas aviācijas skolu centru, kur apmācīja arī to Eiropas valstu lidotājus, kuru zemes bija ieņēmuši vācieši. Starp 1940. un 1945. g. desmitiem tūkstošu kvalificētu lidotāju, kas piederēja vismaz kādam ducim dažādu nāciju, apmācīja Kanadā.

„Mēs," saka kanadieši, „atkal esam apņēmušies kļūt par „demokratiju lidlauku", kur apmāca lidotājus Ziemeļatlantikas pakta nācijām." Pirmie Eiropas lidotāji „iegūs savus spārnus" jau maijā. Ap 60 pilotu izlaidīs lidotāju skola Centralijā, Ontario. Uz 1. jūniju tālākie 20 navigātori pabeigs savu kursu Samersaidē.

Piecu kontinenta nāciju — Norvēģijas, Francijas, Holandes, Beļģijas un Italijas — lidmašīnu apkalpes mācās Kanadas karaliskajās aviācijas skolās kopš pag. rudens. Kanada apņēmusies sagādāt apmācīšanas iespējas 1000 jaunajiem Eiropas lidotājiem gadā, un šo skaitli droši vien pat pārsniegs.

Pēc 20 gadiem arī angļi dzers alu litriem

Londona (md). — Britu prese ziņo, ka īpaša mēru un svaru likumdošanas komisija, kas jau trīs gadus nodarbojusies ar anglosakšu zemēs pastāvošo mēru un svaru sistēmas reformas projektiem, ierosinājusi pāriet uz citur pasaulē lietoto metrisko mēru sistēmu, bet pārmaiņu reālizēt tikai pakāpeniski 20 gados.

Kaut gan pārējai pasaulei britu imperijas mēru, svaru un arī naudas sistēma allaž likusies sarežģīta un neparocīga, briti tomēr ļoti tai pieķērušies, un reformas projektiem ir daudz pretinieku. Reforma ļoti stipri ietekmētu rūpniecību, tirdzniecību un visu saimniecisko dzīvi, bet arī minētā lietpratēju komisija pārliecināta, ka ietekme būtu labvēlīga. Tādā gadījumā arī britu naudas sistēma līdz 1971. g. pārietu uz metrisko bazi.

Kur neomulīgi, tur mana īstā vieta...

SIEVIETE — KARA ZIŅOTĀJA SARAKSTĪJUSI GODALGOTU GRĀMATU PAR KARU KOREJĀ

Ņujorka (zg). — Pulicera prēmiju reizē ar citu nozaru labākajiem pirms Vasarsvētkiem saņēma 6 amerikāņu ārlietu reportieri. Prēmijas godalgotajiem pasniedza 16. maijā greznajā Ņujorkas Waldorf-Astoria viesnīcā. Prēmēto vidū bija arī Margerita Higinse — vienīgā sieviete, kas Korejas karā darbojusies par kara ziņotāju un godalgu par labāko žurnālistisko sniegumu izpelnījusies ar savu grāmatu par kaujām Korejā.

Slaidā un izskatīgā New York Herald Tribune reportiere pēc kara 4 gadus strādāja Berlīnē, no kurienes viņu pārcēla uz Tokio. Izceļoties karam Korejā, Higinsi, ko kollēgas iesaukuši par Megiju, aizkomandēja uz turieni. Korejā viņa savu tualeti apmainīja pret armijas ietērpa blūzi un biksēm, smagajiem zābakiem un atteicās no viena otra kosmētikas piederuma, blondās cirtas paslēpjot zem bruņu cepures. Kopā ar karavīriem viņa tupējusi dubļainajos ierakumos ložu un granātu šķembu krusā, tā ar niecīgiem pārtraukumiem pavadīdama 6 mēnešus frontes pirmajās līnijās. Uzņēmīgā žurnāliste daudz pieredzējusi, bet ne brīdi nav zaudējusi savu jaunības šarmu un pēc lielāko grūtību pārvarēšanas sēdusies pie mašīnas, lai rakstītu savus ziņojumus.

Sākumā Higinsei kā sievietei nebija viegli pastāvēt skarbo frontes vīru vidū, bet vēlāk viņa tieši ar tiem sapratās vislabāk, piedzīvojot vislielākās nepatikšanas dažādajās iestādēs un štābos — galvenokārt saskarsmē ar vīriem, kas paši frontē nav pavadījuši ne minūtes. Megija par šiem 6 Korejas frontes mēnešiem zina stāstīt daudz kuriozu un interesantu atgadījumu.

Reiz piefrontes rajonā viņai kāds pulkvedis paziņojis: „Mana dāma, jums no šejienes jāpazūd. Koreja nav vieta sievietēm, jo te var kļūt neomulīgi." Tomēr Megija atbildējusi ar savu parasto lakonisko teicienu: „Es nebūtu šeit ieradusies, ja te neklūtu neomulīgi. Kur neomulīgi, tur ir par ko ziņot, un es esmu reportiere." Pulkveža nostāja Higinsei bija labi pazīstama no citiem līdzīgiem gadījumiem, bet viņa bija cerējusi, ka militārie vīri atzīs viņas pieredzi un respektēs bieži apliecināto drosmi. Megija bija piedalījusies uguns lietū Seulas evakuācijā, sekojusi pāniskajai atkāpšanās kustībai uz dienvidiem, acīm skatījusi atiešanu no Pusanas tilta gala pozicijām, pieredzējusi In-

Varonīgā amerikāņu kara ziņotāja Margerita Higinse armijas ietērpā Korejas frontē

čonas desanta operācijas u. c. nozīmīgus notikumus, visur izturēdamās vīram līdzīgi.

Par kauju pie Inčonas Megija atklāj sekojošu atgadījumu: „Kad mūsu desanta laivas tuvojās krastam, mēs pēkšņi iekļuvām niknā apšaudē. Es pārlēcu pāri malai, iekritu vairākus metrus dziļajā ūdenī un izrāpos krastā, kur tūlīt ierakos. Kāds flotes karavīrs man līdzās izlēca no sava cauruma, bet atkrita atmuguriski atpakaļ un uzkāpa man tieši uz vēdera. Tas ļoti sāpēja, un es uzkliedzu — hei, tik steidzami galu galā nu tomēr nav! Kareivis apjucis atvainojās. Viņš bija vienīgais, kas manī zem armijas mēteļa un ķiveres bija pazinis sievieti..."

Higinse vienmēr izrādījusies arī kollēģiāla pret pārējiem reportieriem, nekad necenšoties izmantot savas sievišķīgās priekšrocības. Viņa tāpat stāvējusi rindā un gaidījusi telefona sarunu, skrējusies par piekļūšanu tālrakstes aparātiem un gulējusi zem klajas debess vai uz kādas avīžnieku apmetnes galda. Šīs rīcības dēļ Megija izpelnījusies nedalītas simpatijas. Pusanas tilta gala pozicijās viņa naktī ieradusies kādā skolas ēkā un atstiepusies uz grīdas līdzās nogurušajiem virsniekiem. Visi gulēja pilnā ietērpā, lai ik mirkli būtu kaujas kārtībā. Tikai otrā rītā kāds virsnieks, ieraugot sev blakus sievieti, pārsteigts iesaucies: „Dieva dēļ, mēs visu nakti esam gulējuši kopā ar sievieti!..." Higinse tikai nopūderējusi vaigus un nokrāsojusi lūpas, apsveicot visus ar jautru smaidu.

Kāds augstāks virsnieks Higinsi reiz izraidījis no Korejas, jo „frontē neesot apmetināšanas iespēju dāmām", bet Megija atrada kādu vēl augstāku virsnieku, kas viņu lidmašīnā lika nogādāt atpakaļ pirmajās līnijās. Un pēc Inčonas kaujas viņa nav laista uz kaujas kuģa, kura klājā vēlējusies uzrakstīt savu ziņojumu, jo dienesta reglaments paredz, ka sievietēm aizliegts uzkāpt kuģī laikā starp 9 vakarā un 9 rītā. Nedaudz vēlāk tomēr reportierim (newsman) Higinsam izsniedza uzkāpšanas atļauju...

Margeritas Higinses grāmatu var lasīt kā romānu, lai arī tajā tēlota reāla dzīves īstenība ar visām frontes šausmām un postu. Viņa tēlojusi kara baismas, bēgļu izmisumu, Korejas kara smagās problēmas; viņa atainojusi pirmo, kaujas nepieredzējušo amerikāņu vienību ierašanos un asiņainās cīņas Dienvidkorejā; viņa vārdos ietērpusi vēsturi — tik lieliskā veidā, ka izpelnījusies Pulicera prēmiju.

DAŽOS VĀRDOS

Robežincidenti notikuši arī Izraēlas un Jordanijas pierobežā. Sīrijas un Izraēlas attieksmes joprojām ļoti saspīlētas.

Jāizmanto katra iespēja Korejas konflikta izbeigšanai, paskaidroja trešdien ārlietu ministrs Ečesons, piebilsdams, ka viņam gan pagaidām nekas neesot zināms par to, it kā ķīnieši būtu mēģinājuši ievadīt sarunas miera nodibināšanai.

Es paļaujos uz savu miera programmu, kas novērsīs kaŗa draudus pasaulē, paskaidroja ceturtdien prezidents Trumens.

„Vienlīdzības nav un nebūs", paziņoja kāds Čechoslovakijas komūnistu partijas propagandists piespiedu masu sanāksmē Reichenbergā. Demokratiskā valstī valdība vērtējot pilsoņus pēc viņu aroda svarīguma. Visvērtīgākie valstij esot karavīri, strādnieki un zemnieki. Tālākās vietās „rangu sarakstā" iedalīti ierēdņi, amatnieki, skolotāji, mākslinieki un tirgotāji, bet pašā pēdējā vietā garīdznieki, par kuriem vērtīgākas esot pat prostituētes.

„Pad. savienība drīz jutīsies kā trako kreklā ieižņaugta", raksta kāds turku laikraksts, komentējot ziņu, ka ASV vienojušās ar Angliju par pēdējās Vidējo austrumu lidlauku izmantošanu.

7 Berlīnes austrumu sektora Linden universitātes profesori ieradušies rietumu sektorā un pieteikušies kā politiski bēgļi. „Austrumvācijā nav vairs iespējams strādāt brīvu zinātnisku darbu," paskaidrojuši viņi žurnālistiem.

Leipcigā apcietināti uz rietumiem aizbēgušu vāciešu piederīgie. Apcietinātiem paziņots, ka viņus neatbrīvos, ja bēgļi neatgriezīsies.

Kā septiņdesmitā valsts, UN karaspēka ietvaros, aktīvā cīņā pret komūnistiem Korejā iesaistījusies Abesīnija, nosūtot uz turieni negusa miesas sargu brīvprātīgo bataljonu.

Bezsamaņā slimnīcā nogādāts Argentinas „Stachanovs". Tas ir kāds lokomotives vadītājs, kas 200 stundu bez pārtraukuma vadījis savu dzelzs „zirgu", tā mēģinot uzstādīt jaunu lokomotives vadīšanas rekordu.

Vismaz piecus krievu „tautas ēdienus" pavēlējis gatavot Ungārijas pārtikas ministrs visu lielāko pilsētu restorāniem.

„Pad. savienības delegāti runā tikai patiesību", atbildējis Gromiko rietumu lielvalstu delegātiem ārlietu ministru vietnieku konferencē Parīzē, kad pēdējie protestējuši pret Gromiko apvainojumu Čerčilam, ko viņš nosaucis par kanibalu.

Drezdenes jaunieši piekāvuši tautas policistus, kas lieguši viņiem dejot sambu, nosaucot to par rietumu monopolkapitālistu deju. Visi sambas „aizstāvji" apcietināti.

Vācu-krievu pretkomūnistiskā draudzības apvienība nodibināta Berlīnē.

12.000 vāciešu jau iesnieguši lūgumus uzņemt viņus Rietumvācijas robežpolicijā.

Argentinas valdības aprindās atsauktas ziņas par atompētnieka Richtera apcietināšanu. Kā zināms, Argentinas presē pirms dažām dienām parādījās informācija, ka Richtera jaunā un sensācionālā metode atomu enerģijas iegūšanai bijusi pilnīgs blefs un ka prezidents Perons devis rīkojumu Richteru apcietināt.

Atomu šāviņi artilerijai ASV izveidoti jau tiktāl, ka tos var sākt pielietot kauju laukos, deklarējis administrātīvā štāba šefa vietnieks ASV armijas departamentā ģenerālleitnants Halls.

„Visas franču partijas ir bezspēcīgas ne- beidzamo savstarpējo cīņu un ķildu dēļ, kuru rezultātā pat Francijas nacionālās aizsardzības jautājums tagad jākārto ASV" — vēlēšanu kampaņas ietvaros norādījis ģenerālis Degolls. Svarīgākais jautājums Francijai pašlaik esot izšķirties, kas jādara, un atrast pareizos vīrus, kas varētu nākotnes plānu vislabāk veikt.

Pēc 5 gadiem un 8266 sanāksmēm UN galvenā mītne no Lēksaksesas pārcelta uz pagaidu telpām jaunajā, īpašajā mītnē Menhetenā, kuras būvi galīgi pabeigs august... Līdz tam dažādo komisiju un biroju vajadzībām pa daļai izmantos arī kādreizējās pasaules izstādes ēku korpusus Flašingā. U... mītni Lēksaksesā 5 gadu laikā bija apci... mojušas pāri par 1,6 milj. personu.

„Karš sāksies nākamajā vasarā," kādā r... nā padomju Kontrolkomisijas locekļiem ... augstākiem sarkanarmijas virsniekiem izte... cies padomju spēku virspavēlnieks Vāci... ģenerālis Čuikovs. Padomju ģenerālštāba r... cībā esot pierādījumi, ka ģenerālis Eize... hauers šai laikā esot nodomājis sākt pr... Pad. savienību preventīvkaru.

Vairs tikai 3 balsu vairākums apakšna... iepretim pārējām partijām tagad ir Anglij... strādnieku partijai, jo apakšnams nule a... ceptēja mandātu Viljemam Velvūdams ... vakanto Ziemeļīrijas deputāta vietu.

Pad. savienība jau tagad „pārņēmusi" ... komūnistiskās Ķīnas ne tikai Mandžūrij... bet arī citus milzīgus apgabalus Ķīnas zie... ļos — liecina jaunākās padomju kartes. ... norādījis ASV ārlietu viceministrs Dī... Rasks, tas ir labākais pierādījums, ka vis... runas par Ķīnas territoriālo integritāti ... tikai ironiskas frazes.

Makšķerēšanas sezonas sākums Francijā ... Īpašu valdības rīkojumu pārcelts no 17. ... 9. jūniju. — Tas darīts, lai neietekmētu ... lēšanu norisi, jo daudzi franči, ja tiem bū... jāizšķiras par makšķerēšanas sezonas iesv... vai vēlēšanām, noteikti izšķirtos par pir...

Traktoru pret divām sievām gribējis ... mainīt kāds eskimoss Vinipegā kādā am... kāņu firmā, tās pārstāvim piesolot arī ... 100 lapsu.

Jaunās UN pastmarkas laidīs apgrozī... paredzams, septembrī. Apstiprināti zīmēj... abām marku serijām — 11 vērtības paras... un 5 vērtības gaisa pastam. Uz pastmark... būs redzams UN karogs, galvenā mītne ... jorkā, kā arī UN centienu un mērķu sim... lizējumi: miers, drošība, taisnība un cilv... tiesības.

„Pad. savienībai ir vajadzīgie bruņ... spēki, lai kuru katru brīdi varētu sākt tr... pasaules karu, bet ASV ir atomspēks, ... padomju militārai mašīnai ‚izsistu aiz... gus'," izteicās amerikāņu kongresa at... enerģijas komisijas loceklis Džeksons.

Rietumberlīnes motorsatiksme sešus ga... pēc kara sasniegusi līmeni, kāds tai ... pirms 25 gadiem. 3 miljonu pilsētai šodie... apmēram tikpat daudz motorsatiksmes līd... ļu kā bija 1926. g. Uz 1. aprīli Rietumb... nē bija 49.215 smago un vieglo automo... un motociklu. Statistikā nav iekļauts pado... sektors — bet tur motorsatiksme niecīga.

30.000. DP no Austrijas šinīs dienās ar ... palīdzību devās ceļā uz ASV. Tas ir ... Rumānijas vācietis ar savu ģimeni.

Ar 9 mēnešiem cietumā Kaselē sodīts ... gāru DP Pēteris Guverdčejevs par ameri... lidotāju leitnanta formas nēsāšanu. Kad ... rēdņi viņam prasījuši uzrādīt dokume... bulgārs parādīja DP identifikācijas kart... paskaidroja: „Es piederu rietumu ūnijas ... mijai, ko komandē ģen. Eizenhauers."

Vienīgā britu gaisa satiksmes līnija, ... Angliju saista ar zemēm aiz dzelzs pr... kara, būs pārtraukta, kad darbību iz... BEA gaisa satiksme starp Londonu un Pr... Līnijas pastāvēšanai čechu iestādes liek ... dažādākos šķēršļus. Atbildei britu val... paziņojusi, ka savukārt aizliegs čechu līn... izmantot britu gaisa ostas.

Apcietināšanas brīdī izdarīt pašnāvību ... ģinājis Čechoslovakijas armijas pretizl... šanas daļas vadītājs ģen. Klens. Diviem ... tiem ģenerāļiem tas izdevies. Prezidenta ... valda militārais padomdevējs ģen. Bulan... apcietināts Egeras tuvumā, kur viņš ie... dies, lai mēģinātu izbēgt no Čechoslovakij...